-Reçu le 19-9-51-

INDOCHINE FRANÇAISE
RÉGIE
DÉPOT LÉGAL

ព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា

មន្ទីរស្ដីការក្រសួងសិក្សាធិការ

ទស្សនាវដ្ដី

សម្រាប់

គ្រូបង្រៀន

ឆ្នាំទី ៣ លេខ ២

octobre

ខែ តុលា ព.ស. ២៤៩៤

ឆ្នាំសិក្សា ១៩៥១ - ៥២.

...IOTHEQUE
...ATIONALE
...CAMBODGE
K_2
...-1952
(2)

ព្រះរាជអាណាចក្រកម្ពុជា

មន្ទីរស្តីការ ក្រសួងសិក្សាធិការ

ទស្សនាវដ្ដី សម្រាប់ គ្រូបង្រៀន

បញ្ជីរឿង

ទំព័រ

វិធីបង្រៀនអក្សរបែបថ្មីនៅកុមារដ្ឋាន (សេចក្តីណែនាំ) ៣

ឧត្តមដ្ឋាន - មជ្ឈិមដ្ឋានទី ២ ភាសា ១១

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ១ អាទិកដ្ឋាន ភាសា ១៧

កុមារដ្ឋាន - បរិវច្ឆណដ្ឋាន ភាសា ២៥

មជ្ឈិមដ្ឋានទី២ - ឧត្តមដ្ឋាន - នព្វន្ត - រង្វាស់រង្វាល់ - ធរណីមាណសាស្ត្រ ៣៨

អាទិកដ្ឋាន - មជ្ឈិមដ្ឋានទី១នព្វន្ត ៥៣

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ១ នឹងអាទិកដ្ឋាន - ធរណីមាណសាស្ត្រ ៦៤

កុមារដ្ឋាន បរិវច្ឆណដ្ឋាន - នព្វន្ត - រង្វាស់រង្វាល់ ៦៦

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ២ - ឧត្តមដ្ឋាន - វិទ្យាសាស្ត្រ - វិធីបង្ការរោគ ៧៨

អាទិកដ្ឋាន - មជ្ឈិមដ្ឋានទី ១ - វត្ថុស្វាធ្យាយន៍ - វិធីបង្ការរោគ. ៨១

បរិវច្ឆណដ្ឋាន - កុមារដ្ឋាន - វត្ថុស្វាធ្យាយន៍ វិធីបង្ការរោគ ៩៥

លោកនិតី សំរាប់ ៤ ថ្នាក់ ១១០

មេសូត្ររត់មាត់ ១០៤

សេចក្ដីណែនាំ

សិស្សស្គាល់តួអក្សរ និងជើងអក្សរ អស់ហើយ ៗ ត្រូវយកតួអក្សរមួយ ផ្សំនឹងជើងអក្សរមួយ ៗ ។

ឧបមាដូចជា (ក) ដាក់ជើង (្ង) បានជា (ក្ង):

១.- ត្រូវសរសេរ (ក្ង) នៅក្ដារខៀន ហើយឲ្យសិស្សអានម្នាក់ម្ដង - មួយពួកម្ដង ៗ

២.- ឲ្យសិស្សរកពាក្យណាដែលមានសំឡេង (ក្ង) ។

៣.- ត្រូវសរសេរពាក្យនោះត ៗ គ្នានៅលើក្ដារខៀន

៤.- ឲ្យសិស្សអានពាក្យទាំងនោះម្នាក់ម្ដង មួយពួកម្ដង ៗ

បង្រៀន (ក្ដ) (ក្ន) ។ល។ ក៏ប្រើរបៀបដូចខាងលើនេះដែរ ៗ

ក្ង - ក្ដ - ក្ន - ក្ប - ក្ម - ក្រ - ក្វ - ក្ស - ក្អ

ក្វេះ ក្ងួ (រ) ក្ដា (រ) ក្ដៅ ក្បួ (រ) ក្បោះ ក្រគ (រ)

ក្រញាំ ក្រទីក្រទា ក្រពៅ ក្រពះ ក្រមុំ ក្រយៅ ក្រឡ ក្រឡៅ

ក្រៃ ក្រៅ ក្វា ក្វុំ ក្អី ក្អែ

ចៅក្រំដំនុំដំរះគ្គី ។ ក្របីឈ(រ) ក្បែ(រ) គោ ។ ចែបពៅ ក្រញីហ៊ាប៊ី ។ ចីកុំជិះនាក់ទៅក្របេះ ។ ក្មីហ៊ាកៅពីសាតែក្រយាក្តៅ ។ អាសៅកេះក្រម(រ) ដំបៅ ។ ពូឈ្មុំដើ(រ) ក្រទីក្រតា ។

ខ្ច - ខ្ឆ - ខ្ញ - ខ្ន - ខ្ម - ខ្ព - ខ្ណ - ខ្យ - ខ្ល - ខ្វ - ខ្យ

ខ្ចី ខ្ចៅ ខ្ឆី ខ្ឆា ខ្ញី ខ្នុំ ខ្ញាំ ខ្នុះ ខ្នះ ខ្មា(រ) ខ្ទុ(រ) ខ្ពោះ ខ្ពី ខ្ពេះ ខ្ពែ(រ) ខ្ពៅ ខ្ពោះ ខ្លា ខ្លី ខ្លៅ ខ្លុះ ខ្វា(រ) ខ្វែះ ខ្វះ ខ្សែ ខ្សោះ

អាមេ៉ខ្ចីខ្ពៅដៃអាសៅ ។ ខ្ពែ(រ)បេះដាំខ្ញី ។ គេខ្វា(រ)ក្រពើ ។ ខ្លា-ខ្នះគោ ។ គាពៅលីខ្មោះ ។ អាឆាំស៊ុខ្ចៅ ។ ដំបៅគាកែហូ(រ)ខ្នុះ ។ កុំ-ស(រ)សេ(រ)ខ្ឆីខ្ឆា ។ ខ្ញុំលោះខ្សែដៃពីគេ ។

គ្ម គ្ណ គ្រ ឃ្ម ឃ្ណ ឃ្ល ឃ្វ

គ្មីគ្មា គ្មេ(រ) គ្រី គ្រហូ គ្រហើ គ្រានេះ គ្រាប្រ គ្រិហា គ្រិះ គ្រុះ គ្រួ គ្រែ គ្រោះ គ្រុំ គ្រាំ គ្រា

ឃ្លោះ ឃ្មុំ ឃ្លា ឃ្វេ ឃ្វៃ ឃ្វុំសេះ ឃ្វាំចោ(រ)

អាម៉ៅក៏ចាំត្តីត្តាប់ ។ ទៅនាំសំពះលាគ្រូវ ។ ខ្ញុំចុះពីលើគ្រែ ។ តាសំខ្ចីឈ្មោះថៃផៃ ។ ឃ្ញុំធំទំនៅក្បែ(រ)ប៉ាឆា ។ ពូឈុំបេះឃ្មុំសេះ ។ គ្រានេះ គ្រូខ្ញុំស(រ)សេ(រ)តែបីឃ្លា ។

ប្យ - ប្រ - ផ្ក - ផ្គ - ផ្ង - ផ្ដ - ផ្ន - ផ្ព - ផ្ម - ផ្ល ផ្អ

ប្យា(រ) បោះ ប្យោះ ប្រមុះ ប្រាប់ ប្រឡា ប្រឡោះ បោះប្រឡំ ប្រុះ ប្រែះ ព្រោះ ផ្កា ផ្កើះ ផ្កែ ផ្គាំ ផ្ដោ ផ្នែផ្នាំ ផ្ពោះ ផ្ងា ផ្នាំ ផ្លេផ្លា ផ្លុះ ផ្លោ ផ្អើ(រ) ផ្អេះ ផ្អៅ ។

តាកែ ថៃ ប្យា(រ)ដំណាំ ។ អាម៉ៅកាប់ផ្កើះ ខ្ទៅនាឡិកា ។ ខ្ញុំចាំផ្នាំ គឺផ្នាំបោះ ។ គេដើ(រ)ផ្ពោះ ទៅបំ កា(រ) ។ ផ្កែតាប៊ូខាំផ្ងាថែសៅ ។ ផាំរាំដើ(រ) ផ្លេផ្លា ។ នៅទីនេះផ្អេះអី ? កុំប្រឡំគំន(រ) ។

ជ្រ - ជ្វ - ឈ្ង - ឈ្ន - ឈ្ម - ឈ្ល - ឈ្វ

ជ្រអោ ជ្រន់ ជ្រលិះ ជ្រិះ ជ្រុះ ជ្រេ ជ្រែ ជ្រៃ ជ្រោះ ជ្រៅ ជ្រំ ជ្រាំ ជ្រះ ជ្វា - ជ្វាលា ។ ឈ្នះ ឈ្មែ ឈ្មោះ ឈ្លី ឈ្លោះ ។

ខ្លាឃ្មុំនោះឈរ(រ)ជ្រងើ ៗ នាឡិកាខ្ញុំជ្រុះខ្ទៅ ៗ កុំនៅក្បែរជ្រាំនេះ ៗ ជ្រោះនោះជ្រៅ ៗ ខ្មែ(រ)ខ្ទះបេះកាសាផ្កាជ្រៅជ្រះ ៗ សេះខ្ញុំខ្មៅឈ្មោះសេះថៅកែប៊ី ៗ ជីតាអាមៅឈ្មោះអ៊ី ? ៗ កុំឈ្លោះគ្នានៅវេលាគ្រាក្រ ៗ

ត្ប ត្ន ត្យ ត្ម ត្រ ត្ល ត្វ ត្អ

ត្យា(រ) ត្នះ ត្របះ ត្រជំ ត្រឈៃ ត្រង(រ) ត្រសុំ ត្រសេះ ត្រឡុំ ត្រា ត្រាជូ ត្រ ត្រេះត្រុះ ត្រែ ត្រេះ ត្រុំ ត្រាំ សាត្រា ត្វៃ ត្វុំ ត្វា ត្អួ ៗ

អាខ្មៅត្យា(រ)ប្រមុះ ៗ តាសៅទៅចុះត្រីឆ្តោ ៗ អាខាំត្រង(រ)ដើ(រ)ទៅណា? ៗ អាមៅយូ(រ)ត្រីឆ្អើ(រ) ៗ គេបោះត្រាលើឃ្មោះ ៗ ចៅឈ្មុំទៅខ្ចីសាត្រាគេបីខ្សែ ៗ គ្រូកុំទៅត្រាំខ្លា(រ)

ថ្ក ថ្ង ថ្ន ថ្ត ថ្ម ថ្ល ថ្វ

ថ្ក(រ) ថ្ងូ(រ) ថ្ងៃ ថ្នូ(រ) ថ្នើ(រ) ថ្នាំ ថ្មី ថ្មើ(រ) ថ្មែ ថ្លា ថ្លៃ ថ្លៃថ្នូ(រ) ថ្វីដៃ ថ្លៃ ៗ

តាមៅថ្ប (រ) ថាក់ឈើប្រមុះ ។ ថ្ងៃសៅ(រ) ខ្ញុំទៅគ្រាំខ្នា(រ) ថ្នាំ-គ្រូសៅពូកែ ។ តាពៅលើថ្នទៅណា? ។

តារីតាផាសំឡ្យថ្ងៃថ្ន (រ). ។ រទេះថីណៃទៅថ្ន ។ កា(រ)នេះផាថ្ងីដៃគ្រូ ខ្ញុំ ។ ថ្ងៃនោះបុះពីក្របេះ ។

ទ្រ ទ្វ ធ្ង ធ្ម ធ្យ ធ្ល ធ្វ

ទ្រគោះ ទ្រនំ ទ្រហោ ទ្រូ ត្រាំទ្រ ទ្វា(រ)

ធ្នួ ធ្មៃ ធ្វា ធ្មុះ ធ្វូ ធ្វោ ធ្លុះ ធ្វើ

តាផៅទំលើទ្រនំ ។ ចៅកែទ្រហោយំ ។ តាពៅលើទ្រូទៅណា? គេទំ ត្រាំទ្រធំធីផាយូ(រ)ថ្ងៃ ។ ទ្វា(រ)នេះធំ ។ អាមៅខ្ចីធ្នូអាធ្វៅ ។ ចៃសៅ រំដៃខ្សៃធ្ម ។ គេដើ(រ)ក្រៅធ្វា ។ មេឃុំទៅធ្វើកា(រ) ។

ប្ដ ប្រ ប្ល

ប្ដី ប្ដូ(រ) ប្រកា(រ) ប្រខាំ ប្រគំ ប្រចី ប្រឆេះ ប្រជុំ ប្រឈ្មោះ ប្រដេប្រដៅ ប្រណី ប្រទះ ប្របេះ ប្រផេះ ប្រពៃ តាំប្រមា ប្រលេះ ប្រវ៉ា ប្រឡៃក្អែ ប្រសើ(រ) ប្រហើ(រ) ប្រែ ប្រាំបី បុាល្ងូ ចៃតាំ ។ ៣

ហៅប្ដី ។ តាមៅប្ដូ(រ)ខ្សែនាឡិកា ។ ក្ដិចឃ្មុំប្រខាំគ្នា ។ តាកែដើ(រ) ទៅប្រទះខ្លាឃ្មុំ ។ សេះប្រផេះឈ្មោះសេះខ្មៅ ។ ពូឈុំធ្វើប្រឡែងក្ដិច ។ នៅទីនោះគេប្រជុំគ្នាធ្វើអី ។ សំឡេងនេះធុំប្រហើ(រ) ។ ម៉ែខ្ញុំពិសាត្រី ប្អូន ។

ផ្ក ផ្គ ផ្ង ផ្ស ផ្ញ ផ្ដ ផ្ទ ផ្ត ផ្ល ផ្យ ផ្អ

ផ្កា ផ្គ(រ) ផ្គួ ផ្គុំ ផ្ងុំ ផ្ញើ ផ្ដាសា ផ្ដែផ្ដាំ ផ្ដៅ ផ្ដុំ ផ្ទី ផ្ទើ(រ) ផ្ទៃ ផ្ទះ ផ្សួ(រ) ផ្លែ ផ្លុំ ផ្សា(រ) ផ្សំផ្គុំ ផ្សែផ្សំ ផ្សាំ ផ្សះ ផ្សះផ្សា ផ្អួ(រ) ផ្អេះ ៗ

តាតាំបេះផ្កាចំប៉ាប្រាំ ៗ សួ(រ)ផ្គ(រ)នេះខ្ទួទារ ៗ ពូសៅផ្ញើត្រី ផ្ដាទៅជីដា ៗ តាកែទៅបេះផ្លែផ្ដៅ ៗ ចៅក្រំផ្សះផ្សាគ្នាគ្នី ៗ ចែសំពីសា សំឡេងប្រហើរផ្ទី ៗ ចីកុំឈឺពោះផ្អេះ ៗ ៗ គេផ្សំថ្នាំផ្សះជំងឺ ៗ

ព្ទ ព្យ ព្រ ព្ល ព្អ ភ្ជ ភ្ឃ ភ្ញ ភ្ទ ភ្ល

ផ្ទៃ ព្ទៅ ព្យាធី ព្យុះ ព្យួ(រ) កំព្រា ព្រឹ ព្រៃ ព្រៃ ព្រៃនគ(រ) ព្រោះ ព្រៅ ព្រំ ព្រាំ ព្រះ ព្លីកា(រ) ព្អិះ ភ្ជា(រ) ភ្ឃួ(រ) ភ្ញុំ ភ្ញី

ក្នុំ ក្លា ក្លី ក្លើ ក្លឺ ក្លោះ ក្លៅ អាម៉ៅស៊ីផ្លែត្នោត ៗ ចែពៅញ្ជ(រ)

ត្រីឆ្អើរកែ្យ(រ)ឆ្នើរ ៗ ចៅកំព្រានេះថ្ម(រ) ជាគ្រូ ៗ ចៅកែបដ៏នាំព្រះ

ព្រៃខគ(រ) ៗតាកែក្ឈ(រ) បំកា(រ)ៗ គេបុះពីក្នុំក្រពើ ៗ ចីកុំពីសាក្លាត្រី

ត្រ្ដា ៗ គេធ្លុះបំក្លីព្រៃ ។

ម្ក ម្ខ ម្ច ម្ឆ ម្ឈ ម្ន ម្ព ម្ភ ម្ម ម្យ ម្រ ម្ល ម្ហ ម្អ

ម្ឈ(រ) ម៉្នំ ម្មី ម្នា ម្នោ ម្នះ ម្រំ ម្រះព្រៅ ម្លិះ ម្ខព្រៃ

យូ(រ) ម្លុះ ម្លោះៗ ម្យៅ ជ្រុំ ម្ហេះៗ ៗ

ចីជាពីសាសំឡូម្ឈ(រ)ព្រីព្រា ៗ តាកែម្នីមានៅផ្ទះ ៗ ពូឈុំដាំផ្កាម្លិះ ៗ

ចែពៅឈើអីយូ(រ)ម្លុះ ៗ ហ៊ាគៅឈ្លីម្យៅឆ្លើនំប៉ើ ៗ នៅទីនេះជ្រុំអ្វីម្ហេះៗ

អាធាំទៅបែះម្រះព្រៅ ៗ

ល្ក ល្ខ ល្គ ល្ង ល្ឃ ល្ត ល្ប ល្យ ល្វ ល្ហ ល្អ

ល្វីល្វី (ឈ្មោះ) ល្ឃី ល្ឃះ ល្ខៅ ល្ចី ល្ចើ ល្ចែ ល្វា ល្វៃ ល្ហែ ល្អី ល្អះ ៗ

អាសៅឈើទៅជាល្វីល្វី ៗ ចែខាំធ្វើល្ខៅទៅដីតា ៗ ត្រីប្រាស៊ីផ្លែល្វា ៗ

ចី ១ ល្ហែតែថ្ងៃសៅ(រ) ៗ តាកែបេះឆ្លើល្អីល្អ ១ ៗ ថ្នាំគ្រូសំល្ឃីជាយូ(រ)

ធ្នាំ ៗ គេដាំល្វនៅកែ្យ(រ)ក្នុំ ៗ

ស្ត ស្គ ស្ង ស្ញ ស្ដ ស្ន ស្ទ ស្យ ស្ព ស្ម ស្រ ស្ល ស្វ ស្អ

ស្កា(រ) ស្កាំ ស្គ(រ) ស្ងោ(រ) ស្ញែ ស្ដី ស្ដៅ ស្នុះ ស្នោះ ស្ទា ស្ទោ

ស្បៃ ស្ពឺ ស្ពៃ ស្មា ស្មៅ ស្រកា ស្រគំ ស្រង៉ែ ស្រណោះ ស្រទំ

ស្រឡៅ ស្រី ស្រែ ស្លា ស្លែ ស្វា ស្អុះ ស្អំ ៗ

អាម្លិះស្ងោ(រ)ស្ទៅ ៗ ទៅកំព្រានេះដំបុ៉ើស្ញែ ៗ គេបេះផ្លែស្ដៅ ៗ បែខាំស្នែលួ ៗ ស្រីក្រមុំនោះធ្វើនំផ្កាស្ទោ ៗ ហាំកៅពីសាស្ពៃឆាង ក្របីស៊ីស្មៅខ្ចី ៗ ច្ម នេះដុះស្លែ ៗ ស្វាបេះផ្លែល្វា ៗ តាកែស្អំដៃស្ដាំ ៗ

ឧត្តមដ្ឋាន

សោមនស្ស

អ្នកមានប្រាថ្នានឹងឲ្យបានជាមនុស្សល្អ ជាមនុស្សស្គាល់ផ្លូវសុចរិត នឹងការប្រព្រឹត្តល្អដល់គ្នានឹងគ្នាឬទេ? ចូរកុំទុកច្បាប់ធម៌ជាអំពើទម្ងន់បន្ទុំ ឲ្យប្រតិបត្តិតាមឡើយ ចូរអ្នកត្រង់ត្រាប់ដោយរីករាយដោយសោមនស្ស ។ បើគ្មានសោមនស្សហើយ អំពើមានប្រយោជន៍ចិត្តជាកុសលនឹងសេចក្ដីចំ-រើននៃចិត្តនឹងតាំងនៅពុំបានឡើយ ។

លុះដល់ទៅមុខ អ្នកនឹងចូលទៅក្នុងអាជីវប្បវត្តិ អ្នកនឹងប្រទះនឹងមនុស្សពាលដែលនិយាយដល់អ្នកថា “ធម្មក្រិត្យសេចក្ដីត្រឹមត្រូវ សេចក្ដីស្រឡាញ់ប្រស្រ័យមនុស្សទុកដូចជាសន្តាន សេចក្ដីទាំងនេះជាទីប្រហ” ។ ចូរអ្នកសួរមនុស្សពាលទាំងនោះផង គ្នាពុំបានដឹងជាក់នូវពាក្យប្រហទេ គឺប្រហនេះឯងដែលអាចឲ្យមានជាតិខ្ពង់ខ្ពស់ ហើយនឹងលំអក្នុងអាជីវ-ប្បវត្តិ ។ អ្នកនឹងប្រទះមនុស្សវិចិកិច្ឆាដែលនឹងនិយាយដល់អ្នកថា គឺអំពើឆ្កួតទេដែលធ្វើឲ្យមនុស្សប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ មនុស្សទាំងឡាយជាមនុស្សដូចៗគ្នា សឹងមានបុស្សាសឹងពាលដរាប ” ។ ចូរអ្នកសួរដល់មនុស្សកំឡោទាំងនោះផង មនុស្សទាំងនោះពុំបានដឹងថា មនុស្សជាន់

ដើមជាមនុស្សអសប្បុរសមួយពាន់ដង ជាមនុស្សពាលកំណាច ជាមនុស្សគាក្រគក់ជាងមនុស្សទាំងឡាយក្នុងសម័យឥឡូវនេះ វាមិនដឹងឡើយថាអាជីវប្បវត្តិនៃមនុស្សបើបានស្រួលបន្តិចៗ នឹងល្អឡើងពីព្រោះមនុស្សដែលមានសេចក្តីស្រឡាញ់នូវអំពើល្អ បានប្រព្រឹត្តល្អ បានតយុទ្ធនឹងសេចក្តីកំឡោ ៗ គឺការប្រព្រឹត្តរបស់មនុស្សទាំងនោះ ដែលយើងគប្បីតាមហើយធ្វើឲ្យរិតតែប្រសើរមាំមួនឡើងទៀត ៗ

កុមារទាំងឡាយ ៖ សព្វថ្ងៃនេះគឺអ្នកពល់គ្នាហើយដែលត្រូវធ្វើឲ្យបានទៅជាមនុស្សសប្បុរសប្រពៃ ហើយស្រឡាញ់អ្នកទាំងពួងដូចញាតិនៅក្នុងកាលខាងមុខ ៗ អំពើនោះជាអំពើទម្ងន់ ប៉ុន្តែដើម្បីនឹងនាំឲ្យបានសេចក្តីល្អ ចូរអ្នកនឹកទៅអត្ថរបស់ពាក្យ ៣ ម៉ាត់គឺ ប្រាជ្ញា ចេតនានឹងសោមនស្ស ៗ

ពន្យល់ពាក្យ

សោមនស្ស = សេចក្តីរីករាយចិត្ត ៗ អាជីវប្បវត្តិ = ការរកស៊ីចិញ្ចឹមជីវិត ៗ ធម្មក្រិត្យ = ច្បាប់ទូន្មាន ៗ ទីព្រហ = ទីឥតគោលចារឹក ៗ វិចិកិច្ឆា = គ្មានជំនឿ ជឿប្រាកដ គឺចេះតែសង្ស័យមិនដាច់ស្រេច ៗ ឬ

ស្សា ឬ ឥស្សា = ឈ្នានីស ។ ចេតនា = ចិត្ត ។ ចិត្តជាកុសល = ចិត្តគិតផ្លូវចំរើន, ផ្លូវល្អ សុខ ។

យើងត្រូវទុកឲ្យមានអ្វីមួយជាតំណ

គេមិនបង្ខំឲ្យយើងទុករបស់អ្វីអស្ចារ្យ ជាតំណ ក្រោយយើងទេ ប៉ុន្តែគួរទុករបស់អ្វីមួយ ។ ពាក្យទំនឹមទំនៀមអ្នកឥណ្ឌាថា: << នរណាបានដាំឈើមួយដើមទុក ហើយទើបស្លាប់ទៅ អ្នកនោះឈ្មោះថា កើតឡើងរស់នៅមិនឥតប្រយោជន៍ក្នុងលោកឡើយ, អ្នកនោះឈ្មោះថា បានបន្ថែមរបស់នៅក្នុងលោក >> ។ ឈើបង្កើតផ្លែផ្កា បើយ៉ាងហោចណាស់ក៏ឲ្យម្លប់ជ្រកដល់មនុស្សដែលកើតខាងក្រោយដែរ ។ ឈើមួយដើម, ផ្ទះមួយ, ប្រដាប់អ្វីមួយ, អាវុធមួយ, សំលៀកមួយ, ឱសថមួយ, សេចក្តីពិត (វិសេស) មួយ មាត់, ការរកឃើញដោយវិជ្ជាសាស្ត្រមួយ, សៀវភៅមួយ, រូបប្រតិមាមួយ, ផ្ទាំងគំនូរមួយ របស់ទាំងនេះយើងពល់គ្នាអាចបន្ថែមនៅក្នុងលោកបាន ។

ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ គ្មាននរណាមិនមានបញ្ញា ហើយមិនដឹងថាជាប់វង្សជាតិដោយមនុស្សស្លាប់ទៅហើយ ដោយមនុស្សក្នុងបច្ចុប្បន្ន នឹង

មនុស្សឯអនាគតឡើយ ។ យើងជាអ្នកទទួលមរតកអំពីជនស្លាប់ទៅ ជនដែលកំពុងរស់នៅ និងទុកមរតកឲ្យជនដែលនឹងកើតឡើងក្នុងខាង-មុខ ។ ដើម្បីនឹងតបស្នងសងគុណដល់ពួកខ្មែរជាតិជនច្រើនពាន់ ដែលបានចំរើនយើងបន្តិចៗឡើងនោះ យើងត្រូវកែជាតិមនុស្សយើងនូវខ្លួន-យើងនឹងមនុស្សនៅជុំវិញយើង ។ យើងជាមនុស្សគ្រាន់បើហើយ-សប្បាយជាងមនុស្សជាន់មុន ចូរយើងធ្វើជនឯក្រោយយើងឲ្យល្អហើយឲ្យសប្បាយលើសយើងទៀត ។ គ្មានមនុស្សណាមួយដែលខ្វះធម៌គឺកុ-សល និងអកុសល ហើយអាចមិនទទួលសេចក្តីចំរើនក្នុងភារៈនៃយថា-កម្មរបស់ខ្លួននោះឡើយ ។

ពាក្យពន្យល់

ឱសថ = ថ្នាំកែរោគ ។ សេចក្តីពិត = ការរកឃើញរបស់កំប៉ាំង, ដូចជា-ការបង្កើតអ្វីមួយ ហើយការនោះទៅជារបស់ប្រើប្រាស់បាន ។ ប្រតិមា = រូបសិតប្តូតាក់ ។

ខ្មែរជាតិ = តំណមនុស្ស ។ មរតក ឬមត៌ក = តំណសំបាច់នៃទ្រព្យមនុស្សស្លាប់ទៅ ។ យថាកម្ម = ប្រាថ្នាពីមុនមក (គឺប្រាថ្នាល្អ ឬអាក្រក់, ប្រាថ្នាល្អបានល្អអាក្រក់ បានអាក្រក់) ។

ពាក្យចោទសួរ

ហេតុអ្វីបានជាអ្នកប្រទេសឥណ្ឌៀរាប់អានមនុស្សណាដែលបានទុកកេរ្តិ៍អ្វីមួយឲ្យគេឯក្រោយ ៗ

មធ្យមដ្ឋានទី២

សេចក្ដីខុសឆ្គងបន្ដិចបន្តួច

ចូរយើងកុំមើលងាយសេចក្ដីខុសឆ្គងបន្ដិចបន្តួច ៗ កំហុសបន្ដិចបន្តួចនោះមិនជាអ្វីទេ តែបើទុកយូរទៅមិនអាចធ្វើឲ្យវិនាសបានទេឡើយ ៗ ប្រែះបាក់ហូតដល់ពុងដែកដែលជ្រលក់ទឹកក្រឡៃយ៉ាងចំណាប់ ៗ ខ្យង់សោកបានធ្វើឲ្យប្រទេសហុល្លង់មានភ័យម្ដងហើយ ដោយចោះធ្លុះបន្ទាយទឹក ដែលជាការមាំបំផុតក្នុងលោក ៗ សេចក្ដីឆ្គាំឆ្គងសឹងជាដើមអាទិ៍នៃកំហុសផងភាព ៗ អំពើតូចតាចនោះឯងដែរ ក៏ជាកូននៃសេចក្ដីឆ្គាំឆ្គង ៗ ចំណុចខ្មៅតូចកើតលើធ្មេញមួយរាំមិនធ្វើទុក្ខអ្វីទេ តែបើអ្នកមិនឲ្យពេទ្យមើល ធ្មេញអ្នកនឹងខូចទាំងមូលពុំលែង ហើយបើអ្នកមិនឲ្យដកយកចេញ ធ្មេញឯទៀតនឹងខូចតាមគ្នាទាំងអស់ ៗ

សេចក្ដីច្រណែនក្លាយទៅជាអំពើឆ្គាំឆ្គង ។ អំពើឆ្គាំឆ្គងនោះមិនត្រូវតាមណាស់ទេ ព្រោះអំពើនោះលាក់ទុកកំហុស ។ កាលណាអ្នកធ្វើខុសអ្វីមួយ ហើយអ្នកមិនហ៊ានប្រាប់គេ នោះតើនរណាលាក់ទុក គឺសេចក្ដីច្រណែននោះឯង ។ កុហកជាបុត្រជិតដិតរបស់ក្ដីច្រណែន តែក្ដីច្រណែននោះពុំមែនមានតែកូនមួយប៉ុណ្ណោះឡើយ ។ តាមដោយពិចារណា ខ្ញុំឃើញមានកូនពីរអាក្រក់ដូចគ្នា គឺ ឥស្សាមួយ នឹងឈ្នានីសមួយ ទាំងពីរនេះកើតទៅជាគំនុំ គុំគួន ដែលជាមេនៃគរុទោស ។

ចូរអ្នកមានអធ្យាស្រ័យដល់កំហុសបន្តិចបន្តួចរបស់មិត្តសំឡាញ់អ្នក បើអ្នករំពុកពុំបានតែកំហុសចំពោះខ្លួនអ្នកវិញ ចូរអ្នកប្រឹងដំនះលុះតែឈ្នះ ។

ពាក្យពន្យល់

ឆ្គាំឆ្គង= មិនប្រព្រឹត្តកិច្ចប្រតិបត្តិត្រូវតាម ដូចជាពុំបានបើកមុខនឹងគ្រូជាដើម ។ ច្រែះ= គឺស្នឹមដែលកើតលើដែក ។ ច្រណែន = គឺសេចក្ដីមើលងាយថាគេទាបជាងខ្លួន គឺខ្វះការគោរពតាមសភាវៈខ្ពស់ទាប ។ ឥស្សា = ចិត្តខ្នាញ់នឹងឃើញគេខ្ពស់ជាងខ្លួន ។ ឈ្នានីស — សេចក្ដីប្រឹងប្រែងធ្វើឲ្យគេវិនាសទៅ ។

គរុទោស= ទោសធ្ងន់ គឺ ១ ក្រិដ្ឋៈ មជ្ឈិមទោស=ទោសយ៉ាងកណ្ដាល; លហុទោស= ទោសល្មើសបន្តិចបន្តួច ៗ ទោសលោកសង្ឃហៅថា អាបត្តិ ៗ

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ១

រៀនមើល - សរសេរតាមសូត្រ

និយាយអំពីជំនួញ

នៅប្រទេសខ្មែរ របរជំនួញធ្លាក់ទៅលើជនជាតិចិនស្ទើរតែទាំងអស់ ៗ ចិនប្រសប់ធ្វើជំនួញណាស់ ចិនមៅទំនិញយកដើម្បីទិញលក់ទៅវិញឲ្យបានថ្លៃច្រើន ៗ

មានអ្នកជំនួញជាតិចិននៅគ្រប់កន្លែង តាំងពីទីក្រុងរហូតទៅដល់ភូមិតូចៗ នៅស្រុកស្រែចំការ ៗ គេឃើញចិនរកស៊ីធ្វើជំនួញគ្រប់មុខ ខ្លះជាអ្នកជំនួញស្រូវ ពោត - ម្រេច - ក្រវាញ - ស្បែក - ស្នែង - ត្រី ខ្លះទៀតមានផ្ទះលក់ទំនិញផ្សេងៗ ខ្លះទៀតជាអ្នកបោកអ៊ុតខោអាវ ខ្លះទៀតជាអ្នក

ទិញហើយលក់របស់ចាស់ ៗ ខ្លះទៀតដាក់ពនលក់របស់ឡាយឡុង ខ្លះទៀតធ្វើជាងមាស - ជាងឈើ - ជាងកំបោរ - ជាងកាត់ដេរខោអាវ - ជាងដេរស្បែកជើង ខ្លះទៀតជាអ្នកម៉ៅការសង់ផ្ទះធ្វើស្ពាន - លើកថ្នល់ ។ល។ ចិនប្រវ័ញ្ចខ្មែរ យកផលដំណាំដោយឲ្យថ្លៃថោកណាស់ ហើយយកផលដំណាំនោះទៅលក់បានចំណេញច្រើន ។

ហេតុនេះគួរតែជនជាតិខ្មែររៀនឲ្យចេះស្គាល់មុខរបរជំនួញ ដើម្បីកុំឲ្យចិនបោកបាន ។

ពន្យល់ពាក្យ.- ជំនួញ = មុខការ, របរដែលជួញ, របស់ដែលគេជួញ ។ របរជំនួញ= របរខាងការជួញ ។ ប្រសប់= គុ.ថ្និក ប៉ិន, ប៉ិនខាងស្ទង់, លៃ, គ្នេ ៗ ម៉ៅ= កិ. រួបរួមទាំងអស់, ទទួលដោយរួបរួមទាំងស្រុង ។ ប្រវ័ញ្ច= កិ. (ម.ថ: ប្រវាញ់) បញ្ឆោត, បោកប្រាស ។

ពាក្យសួរ.- នៅប្រទេសខ្មែរមានរបរជំនួញច្រើនដែរឬទេ ; របរជំនួញនោះធ្លាប់នៅលើជនជាតិណា ? ខ្មែរចូលចិត្តរកស៊ីធ្វើជំនួញឬទេ ? ព្រោះអ្វី? ហេតុអ្វីបានជាចិនចូលចិត្តធ្វើជំនួញណាស់ ? ព្រោះអ្វីបានជាចិនមានភោគសម្បត្តិច្រើនជាងខ្មែរ ? ខ្មែរយើងត្រូវធ្វើដូចម្តេចកុំឲ្យចិនបោកបាន? ។ ពាក្យទំនឹមទំនៀមថា៖ ចេះមកពីរៀន មានមកពីរក ។

អាទិកដ្ឋាន

បង្រៀនមើល - បង្រៀនពាក្យ

អាទិត្យទី១-

ក្មេងបេះធ្វើឲ្យឪពុកម្ដាយសប្បាយចិត្ត

(សៀវភៅខេមរភាសា អាទិកដ្ឋានទំព័រទី ១) ។

នាម – ឪពុក, ក្បាល, សៀវភៅ, ទំព័រ, មេរៀន, សត្វចាប, សំឡេង បង្អួច, ដើមត្របែក, ប្រក់ផ្ទះ' រូប, ខ្វែង ។

គុណនាម.– ក្រាស់, ខ្ចី, វែង, ស្ដើង, ពីរោះ, ធំ, ក្រហម, ក្រអូប, ល្អ, ទោរទន់ ។

កិរិយាសព្ទ – ឱនក្បាលចុះ, ចាំមើលមេរៀន, យំសំឡេងពីរោះ ស្ដាប់សំឡេងចាបយំ, លេងរូប, បង្ហើរខ្លែង, ស្រែក, សើច, ធ្វើជាមិនដឹង

ពន្យល់ពាក្យ .– ធ្វេស = ធ្វោយ' ប្រហែសធ្វេសស្មារតី, ធ្វេសគំនិត ។ វក្សរ = ជិត ។ មិនរវល់ = មិនអើពើ ។ ទោរ = គោង, ទ្រេត ។

ប្រកផ្ទះ = បន្ទោះផ្ទះ ។ វ្វ = វត្ថុជាខ្សែរក្រេង ។ ពិរោះ = សំឡេងគាប់ត្រចៀកគួរឲ្យចង់ស្តាប់ ។

សូមតម្រូវពាក្យខ្លះក្នុងមេរៀន = ទំពាំ, មឹន, គឹត ជា ទំព័រ, មិនគិត ។

បទវេយ្យាករណ៍.– ប្រាប់, ស្តាប់, ផល់, បង់, បប់, អស់, (មានសញ្ញាបន្តក់លើស្រះ អា - អ) ។

ហាត់ភាសា.– ក្នុងរឿងនេះគេនិយាយពីអ្វី? ចាបជាសត្វដូចម្តេច? ចាបក្នុងរឿងនេះវាទំនៅឯណា? ដើមត្របែកនោះនៅឯណា? មានអ្វីនៅលើដើមត្របែក? មានអ្វីនៅប្រកបន្ទោះផ្ទះ? ចៅជួនមានចិត្តចង់ស្តាប់សំឡេងចាប – បេះត្របែកទុំ – បង្ហើរខ្លែង – លេងរូវដែរឬទេ? ព្រោះអ្វី?

២– ត្រូវមកសាលារៀនឲ្យទាន់ពេលវេលា

(សៀវភៅដដែលទំព័រទី២) ។

ពាក្យនិងភាសា (សូមធ្វើដូចមេរៀនមុន) ។

វិធីហាត់សរសេរ

ចូរធ្វើជាឃ្លានិងពាក្យខាងក្រោមនេះ៖

សាលារៀន – ស្គរ – រៀន – យឺតយូរ ។

ឧទាហរណ៍ – ខ្ញុំទៅសាលារៀនរាល់ថ្ងៃ ។ នៅក្នុងសាលារៀនខ្ញុំមានស្គរមួយ ។ ខ្ញុំខំរៀនឲ្យបានចេះឆាប់ ៗ ខ្ញុំប្រឹងដើរឲ្យលឿន ដើម្បីកុំឲ្យទៅ-ដល់សាលារៀនយឺតយូរ ។

– ចូរបំពេញឃ្លានៅកន្លែងចន្លោះខាងក្រោមនេះ ៖ សិស្សមិនត្រូវមកសាលារៀនឲ្យ..... ពេកឬឲ្យ.... ពេកទេ ។ សិស្សត្រូវមកសាលារៀនឲ្យ...ម៉ោង ហើយមិនត្រូវប្រឡែងគ្នាលេង...(នៅកណ្ដាលផ្លូវ) ទេ ។

សរសេរតាមសូត្រ

សូមជ្រើសយកសេចក្ដីក្នុងមេរៀន ដែលបានបង្រៀនមើលខាងលើនេះចំនួនបួនប្រាំបន្ទាត់មកឲ្យសិស្សសរសេរតាមគ្រូថាផងចុះ ។

តែងសេចក្ដី

ចូរអ្នកអធិប្បាយអំពីសិស្សឧស្សាហ៍រៀនសូត្រណាម្នាក់ ដែលអ្នកបានស្គាល់ពិតប្រាកដ ។

ទំនងតែង

១- សេចក្ដីផ្ដើម ៖ អ្នកបានស្គាល់សិស្សណាម្នាក់ដែលឧស្សាហ៍រៀនសូត្រឬទេ ? ។

២- សេចក្ដីពប់រៀប ៖ សិស្សនោះឈ្មោះអ្វី? អាយុវាប៉ុន្មានឆ្នាំ? វារៀននៅថ្នាក់ណា? វាចាំមេទន្ទេញឬទេ? វាធ្វើដូចម្ដេចខ្លះនៅសាលារៀន នៅផ្ទះ ? ។

អក្សរផ្ចង់

ក ភ គ ឥ ឥ ឆ្ពៀ

ភ ភា ភី ភូ ភួ ភើ ភេ ភៃ ភោ ភុំ ភុំភឿន

រកភួយ កុំភិតភ័យអី ។

បង្រៀនពាក្យ-ហាត់ភាសា

អាទិត្យទី ២ — អំពីក្រុមញាតិ

នាម. — ឪពុក (បិតា), ម្ដាយ (មាតា), កូន, បង, ប្អូន, កូនច្បង, កូនបន្ទាប់, កូនពៅ, កូនខ្ចី, កូនប្រុស, កូនស្រី, រៀមច្បង, ក្រុមញាតិ, ញាតិសន្តាន ។

គុណនាម.— ក្មេង, ចាស់ តូច, ធំ, កំឡោះ, ក្រមុំ, ជំទង់ ។

កិរិយាសព្ទ.— កើតកូន, សម្រាលកូន, ឆ្លងទន្លេ, ប្រសូត, ថែទាំ, បីបាច់រក្សា, ចិញ្ចឹមកូន, បំបៅកូន, ផ្តេកកូន, ផ្ទូតទឹក, បញ្ចុកបាយ, ពប្អូន

ហាត់ភាសា.— ក្រុមញាតិអ្នកមានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់ ? មាតាបិតាអ្នកអាយុប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ ? អ្នកមានបងប្អូនប៉ុន្មាននាក់ ? ប្រុសប៉ុន្មាន ស្រីប៉ុន្មាន ? — អ្នកណាជាកូនច្បង ? កូនពៅឪពុកម្តាយអ្នកប្រុសឬស្រី ? យ៉ាងដូចម្តេចដែលហៅថាកូនកំឡោះ ? កូនក្រមុំ ? — កូនជំទង់ ? កាលណាប្អូនអ្នកយំ អ្នកធ្វើដូចម្តេច ? ម្តាយអ្នកធ្វើដូចម្តេច ? ហេតុអ្វីបានជាឪពុកម្តាយអ្នកទៅធ្វើការរាល់ថ្ងៃ ? — តើអ្នកស្រឡាញ់ឪពុកម្តាយអ្នក — បងប្អូនអ្នកឬទេ ? វិធីហាត់សរសេរ .— សូមយកពាក្យចោទសួរ ៣ ឃ្លាខាងលើនេះមកដាក់ឲ្យសិស្សឆ្លើយផងចុះ ។

បង្រៀនមើល

១— កំពីនៅជួបជុំក្រុមញាតិក្នុងវេលាយប់

(សៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសាបរិច្ចណដ្ឋាន ទំព័រ ៤៦)

៦– សេចក្ដីស្នេហានឹងបងប្អូនបង្កើត

(សៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសាអាទិកដ្ឋានទំព័រ ៩)

ពន្យល់ពាក្យក្នុងមេរៀនទី ១ – អាស្រ័យ = ស៊ី, ទទួលទាន, បរិភោគ ព្យួរនៅពិតាន (ម.ថ. ពិដាន) ថ្ពក់នៅរបាំងក្រោមដំបូល ។ ដេញចាប៉ី = វៃគះ, វៃគ្រះខ្សែតន្ត្រី ។ និទានរឿងព្រេង = និយាយ ឬ សំដែងរឿងដែលជាយូរអង្វែងហើយ ។

– ក្នុងមេរៀនទី ២ – ជំម្ងឺឬដងឺ = សេចក្ដីឈឺចាប់, អាពាធរោគ ។ ដណ្ដំបបរ = បំអិនបបរ ។ ផ្កាភ្លើង = កំទេចភ្លើងដែលចេញឬព្រាយចេញព្រោងព្រាត ។ បាវព្រាវ = មនុស្សអ្នកខ្សត់ខ្សោយទន់ទាបឥតមានទីពំនាក់ដែលចូលមកជ្រកអាស្រ័យនៅផង, ជាអ្នកធ្វើកិច្ចបំរើដូចបាវៗ

សរសេរតាមសូត្រ

សៀវភៅដដែលទំព័រ ៩ តាំងពីបន្ទាត់ទី ១ រហូតដល់ ...

ហេតុអ្វីបាជាប្អូនទៅធ្វើឲ្យនឿយលំបាកខ្លួនឯងយ៉ាងដូច្នេះ ខ្ញុំអ្វីបាវព្រាវនៅក្នុងផ្ទះ ។

ពាក្យពិបាក.– ស្នេហា (ស្នែហា) – ប្អូន (បជើងអ) បង្កើត (ព្យាង្គតម្រួត) ជម្ងឺ (ម ជំនួសនិគ្គហិត "ំ") បបរ (រ) – ហើរ (រ) – ក៏ (៏) ។

បទវេយ្យាករណ៍ – សញ្ញាបន្តក់ (់) ប្រើតែលើពាក្យដែលកើតពីស្រៈ អ អា ហើយស័ព្ទខ្លី ។

ឧទាហរណ៍ – ដល់, ម្នាក់, ចាស់, ស្រឡាញ់, ណាស់, ស្រាប់ៗ អក្សរដែលទទួលបន្តក់បាន៖ ក ង ច ញ ត ន ប ល ស ។

តែងសេចក្ដី ១

នៅក្នុងខែដំបូង គ្រូបង្រៀនសិស្សឲ្យចេះរកទំនងតែង ឲ្យតែងតាមមើលសង្កេតរូបគំនូរ ។

អំពីនៅជួបជុំក្រុមញាតិក្នុងវេលាយប់

(សៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសាបរិច្ឆេណដ្ឋានទំព័រ ៤៧) ។

ទំនងតែង

១– សេចក្ដីផ្ដើម.– ក្នុងរូបភាពនេះមានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់? ហើយមានអ្វីខ្លះនៅពីលើ – មនុស្សទាំងអស់នេះគឺអ្វី?

២– សេចក្ដីកប់រៀប.– នៅចុងតុខាងស្ដាំមានអ្វី – ស្លៀកពាក់ដូចម្ដេច – អង្គុយលើអ្វី – ធ្វើអ្វី ?· អ្នកណាអង្គុយនៅខាងឆ្វេងតុ – ធ្វើអ្វី? – ធ្វើដៃដូចម្ដេច – ហើយនៅខាងមុខមានអ្នកណាខ្លះឈរ – ធ្វើអ្វី? – នៅបន្ទាប់ហើយខាងស្ដាំដៃមានអ្នកណាឈរឬអង្គុយ – ម្ដាយកំពុងធ្វើអ្វី – ហើយនៅខាងបំផុតមានអ្នកណា – អង្គុយធ្វើអ្វី ?

៣– សេចក្ដីបញ្ចប់.– យោបល់ – អ្នកយល់ឃើញដូចម្ដេចអំពីគ្រួសារនេះ? – ព្រោះអ្វី ។

អាទិត្យទី ៣

បង្រៀនមើល – បង្រៀនពាក្យ – ហាត់ភាសា

១– កូនល្អដោយដំបូន្មាន មាតាបិតា

(សៀវភៅវិជ្ជាខេមរភាសាអាទិកដ្ឋានទំព័រ ៣២) ។

២– វត្តប្រតិបត្តិប្រសើររបស់កូន

(សៀវភៅដដែល ទំព័រ ៣៨) ។

៣– បងប្អូនល្អ (សៀវភៅដដែលទំព័រ ៤៤) ។

ពន្យល់ពាក្យក្នុងមេរៀន ទី ១.– លុះដំបូន្មាន = ធ្វើតាមពាក្យប្រដៅ (ស្ដាប់ដំបូន្មាន) – ម្នីម្នា = ររៀសររៃ – រួតរះ ‑ រួសរាន់ប្រញាប់ប្រញាល់ ។

ពន្យល់ពាក្យក្នុងមេរៀនទី ២.– ដើរក្នាយព្យុះ = ឆ្លងពពកសរវៃលលាយ ធ្លុកជាមួយនឹងពពកឯទៀត ។

វៃតាំ = វៃដោយប្រយ័ត្ន មិនប្រហែសធ្វេស (វៃញឹកញយ) ។

ធុញថប់ = ទញ់ទាល់ក្នុងចិត្ត, ជិនឆ្អន់, នឿយណាយរសាយចិត្ត ។

ប្រតិបត្តិឬបដិបត្តិ = ការប្រព្រឹត្តិ កាន់ : ធ្វើតាមច្បាប់ ។

វិធីហាត់សរសេរ.–

ចូររកវេវចន : នឹងពាក្យ ៖ ប៉ាវព្រាវ – ព្យាយាម · ម្នីម្នា ។ ចូររកពាក្យផ្ទុយនឹងពាក្យ ៖ ស្រឡាញ់ – សប្បាយចិត្ត‑ចំនៀមហាត់ការសាទឹងហាត់និយាយ (សូមធ្វើដូចអាទិត្យមុន)

សរសេរតាមសូត្រ

សូមយកសេចក្ដីបង្រៀនមើលខាងលើនេះ មកដាក់ឲ្យសិស្ស សរសេរតាមគ្រូជាផង (សូមធ្វើដូចអាទិត្យមុន) ។

អក្សរផ្ចង់

ក ភ គ ត ឥ ត្បៀ

ត តា តី តូ តួ តើ តឿ តេ តោ តៅ តុំ តំ តុ តុះ

តុំកំបោរ តាតូបតែងតួ វែកតោក

កុមារដ្ឋាន

រៀនពាក្យនិងភាសា

អាទិត្យទី ១.-

សាលារៀន

នាម–. សាលា, ផ្ទះ, បន្ទប់, ថ្នាក់, កុមារដ្ឋាន, បរិច្ឆណដ្ឋាន, អាទិកដ្ឋាន, មជ្ឈិមដ្ឋាន, ឧត្តមដ្ឋាន ។

គុណនាម.— ល្អ, ធំ, ទូលាយ, ស្អាត, ស្កុកស្កម, ថ្មី, ត្រជាក់, រហើយ ។

កិរិយា.— រៀន, សូត្រ, ទន្ទេញ, លេង, ហៅ, ស្រែក ។

ភាសា.— អ្នកបានរៀនក្នុងសាលាប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ? ពីឆ្នាំទៅអ្នកបានរៀននៅថ្នាក់ណា? ចុះឆ្នាំនេះអ្នករៀនថ្នាក់អ្វី? អ្នកស្គាល់ថ្នាក់អ្វីខ្លះ? សាលាដែលអ្នករៀននេះតើមានសភាពដូចម្តេចខ្លះ? ។

អាទិត្យទី ២.

គ្រឿងប្រដាប់នៃសាលានិងគេហដ្ឋាន

នាម.— ផ្ទះបាយឬរោងចុងភៅ, បង្គន់, ទឹក, ប្រដាប់ហាត់ប្រាណ, ស្គរ, ប្រដាប់សំរាប់ថែទាំសាលា, ផ្ទះដេក, ផ្ទះចាងហ្វាង ។

របស់នៅក្នុងថ្នាក់រៀន.— តុ, ទូ, តុគ្រូ, កៅអី, ដីសម៉ៅ, ក្ដារខៀន, ផែនទី, ប្រក្រតីទិន, ផ្ទាំង, គំនូរ, នាឡិកា ឬ នាលិកា ។

គុណនាម.— តូច, ចាស់, ធុះធាយ, ស្អាត, ស្អុយ, ជ្រៅ, ក្ដារ, មាំចំណាប់, ធំ, ធូរ, តឹង, ស្រួល, ល្អ, រលោង, រហែក, ថ្មី ។

កិរិយា.- បរិភោគ, អាស្រ័យដំណេក, ដឹក, ត្រង់, រត់, លោត, ផ្ទាះ, ហាត់, វាយ, ដេក, ត្រួតត្រា, រៀប, ឆ្លូត, ដុស, ព្យួរ, លុប, មើល, គិត, វាយម៉ោង, បង្អុល, ថែទាំ, បោស, ច្រាស់ ។

អាទិត្យទី ៣.–

បន្ទប់រៀននិងរបស់ក្នុងថ្នាក់រៀន

នាម.– បន្ទប់រៀន ថ្នាក់ កន្លែង ជើងថ្កល់ ថតតុ ជើងតុ ខ្នងតុ ក្របៀកសោ កូនសោ ខ្ទង់បែកពេលរៀន ប្រកាសបញ្ញត្តិ សាលា ដីស ជួរតុ បន្ទោះតុ បាតតុ ។ ទ្វារ បង្អួច ជញ្ជាំង ដំបូល ពិតាន កំរាលក្ដារ ។

គុណនាម.– ស្អាត ទូលាយ ស្រឡះ ងងឹត រហើយ បួនជ្រុង វែង ខ្ពស់ ក្រឡឹង ខូច ប្រេះ ខ្មៅ ថ្មី រាប បាក់ ផុយ ស្រស់ ស្រឡះ ត្រង់ ជ្រេ រៀប ។

កិរិយា.– បិទទ្វារ បង្អួច ដាក់រនាំង ប្រក់ដំបូល ជូតក្ដារ បោស ជញ្ជាំង ដាក់ទ្វារបង្អួច ដុសក្ដារ បោសកំរាល ខាត់ ដុស ជូត លុប សរសេរ ចាក់សោ បើក ព្យួរ ភ្ជាប់ បិទ រៀប ដំរង់ អង្គុយ ឈរ ។

អាទិត្យទី ៤ -.

មនុស្សនៅក្នុងថ្នាក់

ពាក្យ .– កូនសិស្ស, គ្រូ, កុមារ, កុមារី, កូនសិស្សប្រុស, កូនសិស្សស្រី, គ្រូប្រុស, គ្រូស្រី, ចាងហ្វាងសាលា ។

គ្រូធំ, ចាស់, ក្មេង, តូច, ធំ, ជំទង់, រពិស, កាច, ស្លូត ខ្ជិល, ឧស្សាហ៍, តក់ម៉ក់, ព្រះហើន ។

រៀន, ទន្ទេញ, សរសេរ គូរ, អានពាក្យ, មើល, ចំឡង, ស្តាប់ ស្រែក ។

រៀនមើលសរសេរ

អាទិត្យទី ១

សុំបង្រៀនមេរៀនទី ៣ (ព្យញ្ជនៈ ផ្សំនឹងស្រៈ ក ។

ខ្ញុំបានជំរាបហើយក្នុងខាងមុខថា ការបង្រៀនក្មេងដម្បូងគ្មានក្បួនឯណាជាពិតឡើយ ស្រេចនូវលោកគ្រូធ្វើដូចម្តេចក៏ដោយឲ្យតែក្មេងចេះចាំអក្សរ បែបម្យ៉ាងគ្រូបង្ហាញអក្សរ ក ផ្សំនឹង អ; អា កា; អិ កិ; អើ កើ....

ក្នុងអក្សរ ក បំបែកនោះគួរតែឲ្យរៀនឲ្យស្ទាត់កុំប្រញាប់នឹងបង្រៀនតួឯទៀត ទោះ ៥ ឬ ៦ ថ្ងៃក៏បាន ។ បើចេះ ក ហើយឲ្យបង្រៀន ៖ ព្រោះជាអឃោសៈដូចគ្នា ។

អាទិត្យទី ២

សុំសាបង្រៀនមេរៀនទី ៣, ៤ ហើយនឹងបង្រៀនមេរៀនទី ៥ (ក្នុងសៀវភៅកុមារដ្ឋាន)

អាទិត្យទី៣

សុំបង្រៀនមេរៀនទី ៥ ទំព័រទី ៨ សៀវភៅដដែល

អាទិត្យទី ៤

សុំសាបង្រៀនឡើងវិញមេរៀនដែលបានរៀនពីអាទិត្យមុនៗមក ។

បរិច្ឆូណដ្ឋាន

រៀនពាក្យ – ហាត់ភាសា

អំពីសត្វ

ទាម ក្អែក ឆ្មា ក្ងាន ទា សត្វមាន់ មាន់បាកំង ព្រាប គោ ក្របី

សេះ ដំរី ពពែ ចៀម លា អូដ្ឋ ជ្រូក សេះទេស គោសៀម គោខ្មែរ គោជ្រលែង ។

គុណនាម សាហាវ កាច ស្លូត ស្គាក់, សាំង មាំ ខ្លាំង ធាត់ ស្គម យឺត, រហ័ស, លឿន, សម្បើម, ស្រាវ កន្ទ្រុល សំទក់ ចង្រ្គង. កំប៉ោង សំដឹត ។

កិរិយា ព្រុស, បណ្ដេញ, ចាប់, ខាំ, បំផ្លាញ ហួរ, ហែល, រងាវ, ពង, ប្រាស់, ការពារ, ទឹម, ដឹក, អូស ជិះ កាត់, ក្រៀវ បង្កាត់, ថែ, ចិញ្ចឹម, លក់, ទិញ ។ ភាសា និងបង្រៀននាមសុំឲ្យគ្រូប្រាប់ឈ្មោះសត្វ ដោយគំនូរឬដោយរូបមែនៗ និងបង្រៀនគុណនាមឲ្យចោទសួរថាសត្វនោះដូចម្ដេច និងបង្រៀនកិរិយាឲ្យចោទសួរថាសត្វនោះៗ ធ្វើអ្វីខ្លះ បង្រៀនបណ្ដើរកត់ពាក្យបណ្ដើរនៅលើក្ដារខៀនរួចស្រេចហើយទើបចោទសួរដូចមានគំរូខាងក្រោមនេះ ។

អ្នកមានឆ្កែឬទេ ? អ្នកមានឆ្មា ក្ងាន ទា មាន់បារាំង ព្រាប ? ឆ្មា អ្នកចាំធ្វើអ្វីឲ្យអ្នក ? គេចិញ្ចឹមឆ្កែធ្វើអ្វី ? ក្ងាននិងទាមានរូបរាងដូចគ្នាឬទេ មាន់និងមាន់បារាំង ? ។

អាទិត្យទី ២.-

អំពីសត្វ (ត)

នាម.— ស្វា, ទន្សាយ, ខ្លា, ចចក, សំពោច, ប្រើសក្តាន់, រមាំង, ឈ្លូស, ទន្សោង, ខ្ទីង, រមាស, ខ្លាឃ្មុំ, ពោច, ស្វាក្រេះ, ស្វាព្រាហ្មណ៍, ពស់, អណ្តើក, ក្អក, ត្មាត, អក, ខ្លែង, ប្រមង់, ទុង, ក្អែក, ក្អែកទឹក, ស្មោញ, ក្រសារ ។

គុណនាម.— ខ្លាំង, រហ៊ិលរប៉ួច, ស្វាហាប់, ក៉ាវតាវ, ល្អតៃល្អ, តំព្រឹង, កណ្តុកន្តុញ, ខ្ចៅ, ប្រផេះ, គគ្រាត, គគ្រើម ។

កិរិយា.— លោត, គ្រហឹម, លូ, ថ្ពួច, លួន, វារ, ហើរ, ត្រដាង, បោះពួយ, ឆាប, បណ្តែត, ឆក់, មុជ, ចឹក, ព្រេច, ហែល, ស៊ីស្មៅ, បេះបោច ។

អាទិត្យទី ៣ .—

រុក្ខជាតិ

នាម.— ស្វាយ, ខ្នុរ, ដូង, ស្លា, ទៀប, ត្របែក, ត្នោត, ជ្រៃ, គគីរ, ផ្ចឹក, សុក្រំ, គ្រញូង, នាងនួន, បេង, ឈើទាល, ក្រាច, ខ្ទុង, ត្បែង,

គុណនាម.– ត្រសុំ, សាខា, ប្រួង, ធ្លារ, រឹង, ដាប់, ផុយ, វែង, ស្រួយ, ពុករលួយ, ស្រស់, ខៀវ, ស្រពោន, ស្វិត, ក្រៀម, ស្រក់រីក សាញស្វិត ៗ

កិរិយា.– ដាំ ឡើង ដុះ រលំ បេះ អារបំបែក កាត់ ពុះ ទល់ ច្រូ បេះ លើក គោស រូស ក្ដិត បណ្ដុះ រះ មែក ជ្រុះ ស្វឹក រលើង លូត ៗ

អាទិត្យទី ៤.–

សុំសាបង្រៀនឡើងវិញ ពាក្យដែលបានរៀនពីអាទិត្យមុនៗមក

រៀនមើល

អាទិត្យទី ១.–

ក្របី (សៀវភៅបរិវត្ត ទំព័រ ១៥

ពាក្យពន្យល់ វាមិនសូវមានរោមច្រើន (រោមមិនលុបស្បែកដូចគោ) ដំណើរអើត (ដើរហើយងើបក្បាល) ចិត្តធូន់(មានកំណត់)

ពាក្យចោទសួរ.– ក្របីមានរូបរាងប្លែកពីគោដូចម្ដេច ? ក្របីវាចូល

ចិត្តហាលថ្ងៃដូចគោឬទេ ? ព្រោះអ្វី ? (ព្រោះស្បែកខ្មៅហើយពុំសូវមានរោម, ពណ៌ខ្មៅស្រូបកំដៅ) ក្របីបំរើមនុស្សដូចម្តេច ? កាលណាវាងាប់ទៅគេយកចំណែកខ្លួនវាមានប្រយោជន៍ខ្លះដែរឬទេ ? គេធ្វើទីងស្នែងក្របី នឹងស្បែកក្របី :

អាទិត្យទី ២.–

១– សត្វស្លាបមានប្រយោជន៍ដល់អ្នកធ្វើស្រែ (សៀវភៅបរិច្ឆទំព័រ ៥៣)

២- ឃ្មុំ (សៀវភៅដដែលទំព័រ ៤០)

អាទិត្យទី ៣.–

សារិកាកែវ (សៀវភៅដដែលទំព័រ ៥១)

អាទិត្យទី ៤.–

១– អំពីកណ្តុរ (សៀវភៅដដែលទំព័រ ៥២)

២– អ្នកគង្វាលក្របី (សៀវភៅដដែលទំព័រ ២៤)

ស៊ុបង្រៀនពីអាទិត្យទី ១

សរសេរតាមសូត្រ

វិធីធ្វើមេរៀននេះយើងទុកឲ្យលោកគ្រូជ្រើសរើសមេរៀនណាដែលបានមើលរូបហើយនៅក្នុងមេរៀនមើលយកមកសរសេរតាមសូត្រឲ្យសិស្សដើម្បីនឹងបញ្ជាក់ពាក្យពិបាកដែលសិស្សបានឃើញរួចមកហើយ ។

តែងសេចក្តី

ចូរបំពេញចន្លោះដោយពាក្យគួរប្រើ

ក្នុងភូមិខ្ញុំគេប្រើក្របីសំរាប់អូសរទេះនឹងទឹមនង្គ័ល ។ ក្របីមានខ្លួនវា ..... វាមានកម្លាំងច្រើនជាង . . . ។ ស្នែងវា . . . ហើយ . . . ទៅក្រោយ ៗ ក្របីជាសត្វ . . . ស្មៅបន្តិចបន្តួចក៏វាស៊ីឆ្អែត ។ វាចូលចិត្ត . . . ព្រោះវា . . . ។ គេយកស្នែងវាធ្វើជា . . . ។

សុំឲ្យតែងសេចក្តីទុកចន្លោះដូចរបៀបមុនអំពីគោ, ដំរី, ខ្លា ។

មធ្យមដ្ឋានទី ២ និង ឧត្តមដ្ឋាន

នព្វន្ត

អាទិត្យទី ១ _ . អំពីចំនួនទសភាគ ។

យើងបានឃើញថាគេបែកម៉ែត្រជាភាគ ១០ ស្មើគ្នា មួយភាគ ៗ ហៅថា១ដេស៊ីម៉ែត្រ (ឯលីត្រក៏បែងជា ១០ ភាគដូចគ្នាដែរ) ដូច្នេះ មួយដេស៊ីម៉ែត្រគឺជាខ្នាតមួយក្នុងភាគ ១០ នៃម៉ែត្រ ដេស៊ីម៉ែត្រជារង្វាស់មួយក្នុងភាគ ១០ នៃលីត្រ ។

បើយើងយកទំមួយមកបែងជា ១០ ចំណែក ចំណែកនីមួយៗ ហៅថា ១ ក្នុងភាគ ១០ នៃ ១ គត់ ។

១ គត់ = ១០ ទសភាគ

មួយដេស៊ីម៉ែត្រ (១ ដ.ម. ឬ ០ មុ ១) មួយដេស៊ីលីត្រ (០លុ១ គឺជាចំនួនទសភាគ ។

អំពីមើលចំនួនទសភាគ ត្រូវមើលចំនួនគត់មុនរួចមើលចំនួនទសភាគទៀត ។ បើចំនួនទសភាគនោះជាម៉ែត្រ ជាលីត្រ ឬ ជាក្រាមត្រូវមើលថា

៧ម៉ែ៥ (ប្រាំពីរម៉ែត្រ ៥ ដេស៊ីម៉ែត្រ)

៧លី៥ (ប្រាំពីរលីត្រ ៥ ដេស៊ីលីត្រ)

០ក្រ៨ (សូន្យក្រាម ប្រាំបីដេស៊ីក្រាម)

អំពីសរសេរចំនួនទសភាគ ។ ត្រូវសរសេរចំនួនទសភាគនៅខាងស្តាំចំនួនគត់តែត្រូវកុំភ្លេចដាក់ក្បៀសញែកខណ្ឌចំនួនទាំងពីរនេះ

ឧបមា ៧ គត់ ៥ ក្នុងភាគ ១០ នៃ ១ គត់ត្រូវសរសេរ ៧,៥ ។ សូន្យគត់ ៨ ក្នុងភាគ ១០ នៃ ១ គត់ត្រូវសរសេរ ០,៨ ។ល។

អំពីលេខគុណដែលមានចំនួនគត់ ។

ឧបមា អ្នកមួយគោថ្លៃ ៣២ រៀល តើអ្នក ៥ គោថ្លៃប៉ុន្មាន ? ដើម្បីរកថ្លៃអ្នកទាំងអស់ឲ្យឃើញនោះគេរាប់ថ្លៃអ្នក ១ គោឯង ១ គោ ទាល់តែគ្រប់ ៥ ដង ។

គឺ ៣២៛ + ៣២៛ + ៣២៛ + ៣២៛ + ៣២ = ១៦០៛

ធ្វើបែបនេះវែងពេក ដើម្បីជៀសវាងធ្វើលេខបូកមានចំនួនដដែលៗដូចខាងលើនេះ គេធ្វើលេខគុណវិញ គឺអ្នក ៥ គោថ្លៃ៣២រៀល ៥ ដង ឬ ១៦០ រៀល ។ ដូច្នេះលេខគុណជាលេខដែលគេត្រូវទូចំនួនណាមួយឲ្យទៅជាច្រើនដង ។ សៀវភៅ ១ ថ្លៃ ៣ រៀល សៀវភៅ ៤ ថ្លៃប៉ុន្មាន

ធ្វើលេខគុណយ៉ាងដូចម្តេច ។ គឺលេខគុណនីមួយៗមានចំនួនតាំង ១ នឹងមេគុណ ១ ។

៣៥ ចំនួនតាំង	ចំនួនដែលគេត្រូវធ្វើហៅថាចំនួនតាំង ឯចំនួនដែលសម្រាប់ធ្វើជាប៉ុន្មានដងៗនោះ
× ៤ មេគុណ	ហៅថាមេគុណ ។ ឯសញ្ញាខ្វែង
១៤០ ល័ព្ធ	បញ្ឈៀង (×) ហៅថាគុណ ។

១៤០ នេះជាល័ព្ធ

ខ្ញុំត្រូវសរសេរចំនួនតាំង (៣៥) ខាងលើ ចំនួនមេគុណ (៤) ខាងក្រោមខ្ទង់រាយចំនួនតាំង រួចខ្ញុំគូសបន្ទាត់ផ្តេក ១ ខាងក្រោមទៀត ហើយខ្ញុំចាប់ធ្វើលេខពីស្តាំទៅឆ្វេង ខ្ញុំថា ៤ ប្រាំដងត្រូវជា ២០ ខ្ញុំសរសេរលេខសូន្យ (០) ក្រោមបន្ទាត់ផ្តេកត្រង់ខ្ទង់រាយ ទុក ២ ផ្ញើនឹងខ្ទង់ដប់ រួចហើយហៅតទៅទៀត ៤ បីដងត្រូវជា ១២ នឹង ២ ជា ១៤ ខ្ញុំសរសេរលេខ ១៤ នៅក្រោមខ្ទង់ដប់ ទាំងអស់បាន ១៤០ ។

— អំពីចំនួនតាំងនឹងមេគុណមានលេខតែមួយខ្ទង់ ៗ នឹងធ្វើលេខគុណដែលមានចំនួនតាំងនឹងមេគុណតែមួយខ្ទង់ គេគ្រាន់តែប្រើមេលេខគុណបានហើយ

ដូចជា ៩ × ៥ = ៤៥

ដូច្នេះសិស្សត្រូវរៀនមេលេខគុណឲ្យចាំស្ទាត់មែនទែន

ការហាត់.- សុំគ្រូរកលេខគុណដាក់ឲ្យសិស្ស ធ្វើនៅក្ដារខៀនផងចុះ ។

បំណោទ.- ក្នុងខែមេសាឆ្នាំ ១៩៥០ មានថ្ងៃអាទិត្យ ៥ ដង ថ្ងៃឈប់ចូលឆ្នាំ ៣ ថ្ងៃ ដែលគូលីម្នាក់រកស៊ី ១៥ រៀល ក្នុងមួយថ្ងៃមិនបានធ្វើការ ។ តើគូលីនេះសន្សំបានប្រាក់ទុកបានប៉ុន្មានរៀលក្នុងខែមេសានេះ បើគេដឹងថាក្នុង ១ ថ្ងៃចាយអស់ ១១ រៀល ។

អាទិត្យទី ២ .- លេខគុណ (ត)

របៀប.- មេគុណជាចំនួនមានសូន្យនៅខាងចុង ។ ដូចជា ៤៣ × ៣០ = នេះត្រូវយក ៤៣ គុណនឹង ៣ រួចគុណនឹង ១០ ទៀត ។ បើមេគុណមានសូន្យ ២ នៅខាងចុងត្រូវគុណនឹង ១០០ ទៀត បើមេគុណមានសូន្យ ៣ ត្រូវគុណនឹង ១០០០ ។ ដូច្នេះ ៤៣ × ៣០០ = ១២៩០០ ។

ការហាត់.- ចូរធ្វើលេខខាងក្រោមនេះ:

៦៣៨ × ៣២៦ =	៩០៨៤ × ៧៦០០ =
៤៧២៥ × ៩៤០ =	៧០២៦ × ៣.០០៩ =

ចំណោទ ។- សៀវភៅមើលមួយមានទំព័រ ១៨៧ ក្នុង ១ ទំព័រ មាន ៤៣ បន្ទាត់ ហើយក្នុង ១ បន្ទាត់ មានអក្សរ ៥៧ តួ តើសៀវភៅនោះមានអក្សរៈប៉ុន្មានតួ ។

អាទិត្យទី ៣ ។- លេខចែកមានចំនួនគត់ ។

ខ្ញុំមានប្រាក់ ៤២ រៀល តើខ្ញុំទិញសៀវភៅក្បួនទន្ទេញបានប៉ុន្មានក្បាល បើសៀវភៅមួយថ្លៃ ៧ រៀល ។

ខ្ញុំគិតថាក្នុងប្រាក់ ៤២ រៀលតើមាន ៧ ប៉ុន្មានដង ដោយយកមេលេខគុណមកប្រើ ខ្ញុំឃើញថាក្នុង ៤២ មាន ៧ ប្រាំមួយដង ព្រោះប្រាំពីរ ៦ ដងត្រូវជា ៤២ ។ ធ្វើយ៉ាងនេះហៅថាធ្វើលេខចែក ។

ទីតាំងលេខចែកត្រូវសរសេរដូចខាងក្រោមនេះ

៤២ ៖ ៧ = ៦ មើលថា ៤២ចែក

ចំនួនតាំង ៤២ | ៧ ដើមហារ នឹង ៧ បាន ៦ ។ នឹងធ្វើលេខ

០ | ៦ ល័ព្ធ ចែកត្រូវធ្វើដូចខាងឆ្វេងនេះ ។

លេខ ៤២ ជាចំនួនតាំង, ៧ ជាដើមហារ, ៦ ជាល័ព្ធ ។

របៀបទី ១.- ដើមហារនិងល័ព្ធមានលេខតែមួយខ្ទង់ ។

លេខចែកដែលមានដើមហារនិងលព្ធតែមួយខ្ទង់ គេប្រើតែមេលេខ គុណបានហើយ ដូចខាងក្រោមនេះ

៨១ : ៩ = ៩

របៀបទី ២.- ដើមហារមានលេខ ១ ខ្ទង់លព្ធច្រើនខ្ទង់ ។

ឧបមា ៥១៧៩ : ៨ = ខ្ញុំយកមួយខ្ទង់ទៅចែកមិនបានទេ ត្រូវ

៥១៧៩	៨
៣៧	៦៤៧
៥៩	
៣	

យកពីរខ្ទង់ គឺ ៥១ ចែកនឹង ៨ បាន ៦ សល់ ៣ ខ្ញុំបញ្ចុះលេខខ្ទង់ជាប់ខាងស្តាំមកទៀតជា ៣៧ ចែកនឹង ៨ បាន ៤ សល់ ៥, ខ្ញុំបញ្ចុះ ៩ មកទៀតជា ៥៩ ចែកនឹង ៨ បាន ៧ សល់ ៣ ។

របៀបទី ៣ .- ចំនួនតាំងនឹងដើមហារមានលេខច្រើនខ្ទង់ឯដើម លព្ធមានតែ ១ ខ្ទង់វិញ ។

បើកាលណាយកដើមហារគុណនឹង ១០ ទៅឃើញបានចំនួនលើស ចំនួនតាំងនោះគេដឹងថា លព្ធ មានលេខតែមួយខ្ទង់ដូចខាងក្រោមនេះ

១៩២៨ : ៣៨៩ =

ត្រូវគិតថា ៣៨៩ ដប់ដងជា ៣៨៩០ គឺលើសជាងចំនួនតាំង ១៩២៨ ច្នេះគេដឹងថានៅលព្ធមានលេខតែមួយខ្ទង់ ។

១៩២៨	៣៨៩	១៩២៨	៣៨៩	១៩២៨	៣៨៩
៨៣	៥	៧៦១	៣	៣៧២	៤
ជើងហារធំពេក		ជើងហារតូចពេក		ល្មម	

រង្វាស់រង្វាល់

អាទិត្យទី ១.- អំពីខ្នាតប្រវែងមានរូបជាប្រធាន ។

ប្រដាប់បង្រៀន .- សូមលោកគ្រូរកម៉ែត្រគ្រប់បែប គឺម៉ែត្រឈើ ១០ ផ្នត់, ៥ ផ្នត់, ម៉ែត្រគ្រងបួនជ្រុងដូចបន្ទាត់សំរាប់វាស់សំពត់ ម៉ែត្រសំពត់សំរាប់ជាងកាត់ខោអាវ, ម៉ែត្រដែក-ស្ពាន់របស់ជាងដែកជាងឈើ, ដេស៊ីម៉ែត្រ, ទ្វេដេស៊ីម៉ែត្រ, កន្លះម៉ែត្រ, ទ្វេម៉ែត្រ កន្លះដេកាម៉ែត្រ ដេកាម៉ែត្រនិងទ្វេដេកាម៉ែត្រ ។

ដែលហៅថាខ្នាតប្រវែងមានរូបនោះ គឺខ្នាតណាដែលចាប់កាន់វាស់បាន ៗ ទ្វេដេស៊ីម៉ែត្រ, ម៉ែត្ររបស់ជាងឈើ ។ល។ ជាខ្នាតមានរូប ឯគីឡូម៉ែត្រជាខ្នាតឥតរូប ។

ខ្នាតដែលមានរូបគឺ ដេស៊ីម៉ែត្រ (០ម,១) ទ្វេដេស៊ីម៉ែត្រ (០ម,២)

កន្ទះម៉ែត្រ (០មុ៥) ម៉ែត្រ (១មុ) ទ្វេម៉ែត្រ (២មុ) កន្ទះដេកាម៉ែត្រ (៥មុ) ដេកាម៉ែត្រ (១០មុ) ទ្វេដេកាម៉ែត្រ (២០ម ឬ ២ ដា.ម.) ។

ម៉ែត្រជាខ្នាតមានសណ្ឋានផ្សេងៗគ្នាតាមដែលត្រូវការប្រើ ។ ម៉ែត្រសំពត់ជាវត្ថុទន់, ម៉ែត្រឈើ ៤ ជ្រុងរាងដូចបន្ទាត់ ។ ជាងថ្នេរដេរស្បែកជើង · ខោអាវប្រើម៉ែត្រទន់ធ្វើពីកណាត់សំពត់លាបថ្នាំ ។ ជាងធ្វើផ្ទះជាងឈើ ប្រើម៉ែត្រ ៥ ផ្នត់ ឬ ១០ ផ្នត់ធ្វើពីឈើ ឬ ពីលោហធាតុផ្សេងៗ ។ មានម៉ែត្រខ្លះធ្វើពីដែករស់ស្តើងត្រង់ស្ទួក តែគេអាចមូរបញ្ចូលក្នុងប្រអប់តូចបាន ។ ទ្វេដេស៊ីម៉ែត្រមានស្ឋានដូចបន្ទាត់ មានហាមសន្លាងស្តើង ហើយមានគូសកំរិតជាសន្ទីម៉ែត្រនិងមីលីម៉ែត្រ ។

ការហាត់.— ចូរបំបែកសព្វជាម៉ែត្រ ។ ៤ ដ.ម. ៩ ស.ម. ។ ៩ ដា.ម. ៦៣ ម.ម. ។ ៥ ដា.ម. ៨២ ដ.ម. ។ ៦០៩ ជ.ម. ៤ ម.ម. ។

ចូររំលាយសព្វជាដេកាម៉ែត្រ

៣៣ ម.ម. ។ ៣ ម. ៦ ៤ ម. ៥ ស.ម. ។ ៧២ ហ.ម. ៦ ម. ។

ចូររំលាយសព្វជាគីឡូម៉ែត្រ

៥៣៤ ដា.ម. ៦ ដ.ម. ។ ៦៥១៧ ដា.ម. ។ ២០ ដា.ម. ៥ម.

បំណោទ.— យន្តហោះមួយបើកបានចម្ងាយ ៣៨០ គ.ម. មួយ

ម៉ោង ៗ តើអាកាសយាននេះបើកបានចម្ងាយប៉ុន្មានគីឡូម៉ែត្រក្នុងមួយនាទី? ប៉ុន្មានម៉ែត្រក្នុងមួយវិនាទី?

អាទិត្យទី ២.— អំពីខ្នាតប្រវែងមានរូបជាប្រមាណ (ត) ៗ

ខ្នាតវែងជាងម៉ែត្រ

របស់សំរាប់បង្រៀន.— ខ្សែដេកាម៉ែត្រ (១០ ម.) គ្រប់យ៉ាងនឹងទ្វេដេកាម៉ែត្រគ្រប់បែបបើរកបាន ៗ ខ្សែដេកាម៉ែត្រធ្វើពីលួសដែកធំ ៥០ កំណាត់ តគ្នានឹងក្រវិល ឬ ធ្វើពីដែកសំប៉ែតមូរបាន ៗ គេមានប្រើកន្ទុះដេកាម៉ែត្រ ឯដេកាម៉ែត្រធ្វើពីសំពត់ក៏ប្រើការដូចជាដេកាម៉ែត្រដែកដែរ ៗ

ការពិនិត្យមើលខ្នាតដេកាម៉ែត្រ.— ឲ្យសិស្សយកខ្សែដេកាម៉ែត្រដែកលាសន្ធឹងក្នុងទីធ្លា ហើយយកម៉ែត្រវាស់ប្រវែង ។ ឃើញថាក្នុង ១ ដា.ម. មាន ១០ ម. គត់ ឯលេខសំរាប់កត់ចំនួនដេកាម៉ែត្រ ត្រូវសរសេរនៅខ្ទង់ទី ២ គឺខ្ទង់ដប់ ៗ

ការហាត់វាស់.— ឲ្យសិស្សស្ទាន់ទទឹង ឬបណ្ដោយទីធ្លា ហើយវាស់ជាក្រោយ ៗ ល ៗ

បំណោទ ._ សួនមួយទទឹង៤៣ម៉ែត្រ បណ្ដោយ៦៨ម. គេធ្វើរបងព័ទ្ធជុំវិញ មួយម៉ែត្រថ្លៃ៧រៀល ចូររកថ្លៃរបងនោះ;

អាទិត្យទី៣ ._ អំពីរង្វាស់ចម្ងាយ

ហិកតូម៉ែត្រនឹងគីឡូម៉ែត្រ

ហិកតូម៉ែត្រ(ហ.ម.) នឹងគីឡូម៉ែត្រ(គ.ម.) សំរាប់វាស់តែចម្ងាយណាដែលឆ្ងាយៗ ដូចជាចម្ងាយពីភូមិមួយទៅភូមិមួយ, ក្រុង ១ ទៅក្រុង ១, ចម្ងាយផ្លូវថ្នល់, ប្រវែងស្ទឹង, ព្រែក, ទន្លេ, ។ល ។

ការហាត់វាស់·- ឲ្យសិស្សយកខ្សែដេកាម៉ែត្រវាស់ទីធ្លាសាលាឬបណ្ដោយតាមផ្លូវថ្នល់១០ខ្សែ ហើយដាក់ឲ្យសិស្សឈរចម្ងាយពីគ្នា ១០ ម៉ែត្រៗ នោះយើងឃើញបានចម្ងាយវែងជាងដេកាម៉ែត្រ១០ដង គឺ១ហិកតូម៉ែត្រ (១ហ.ម.) ដូច្នេះក្នុង១ហ.ម.មាន១០ដា.ម. ឬ១០០ម៉ែត្រ ។

ហិកតូម៉ែត្រសរសេរនៅខ្ទង់ទី៣គឺខ្ទង់រយ ដប់ហិកតូម៉ែត្របានទៅគីឡូម៉ែត្រ (១គ.ម.) ។ ក្នុង១គ.ម.មាន១០ហិកតូម៉ែត្រឬ១០០ដា.ម.ឬ១០០០ម. ត្រូវសរសេរគីឡូម៉ែត្រនៅខ្ទង់ទី៤គឺខ្ទង់ពាន់ ។

ពាន់	រយ	ដប់	កយ
គ.ម.	ហ.ម.	ដា.ម.	ម.

នៅតាមផ្លូវថ្នល់គេកត់ចំនួនគីឡូម៉ែត្រនៅលើគោលថ្ម៤ជ្រុង នៅតាមផ្លូវរទេះភ្លើង គេសរសេរចំនួនគីឡូម៉ែត្រនៅលើបង្គោលឈើសម្រាប់ប្រាប់ចម្ងាយ ។

បំណោទ ។– ផ្លូវ ៣ ផ្លូវទី ១ ចម្ងាយ ២ គ.ម. ផ្លូវទី ២ ចម្ងាយ ១ គ.ម. ៥៨ ដាម. ផ្លូវទី ៣ ប្រវែងប្រហែលនឹងផ្លូវទី ១ ទី ២ រួមគ្នា ។ តើផ្លូវទាំង ៣ ចម្ងាយប៉ុន្មាន ។

ធរណីមាត្រសាស្ត្រ

អាទិត្យទី១.– អំពីត្រីកោណ

គ្រូគូរត្រីកោណនៅក្ដារខៀនបញ្ជាឲ្យសិស្សពិនិត្យមើលជ្រុងនឹងមុម រួចឲ្យរកន័យ ។ ត្រីកោណគឺជាផ្ទៃ ៣ ជ្រុងមានមុម ៣ ។

អំពីបាតត្រីកោណ.– ត្រីកោណមាន ៣ ជ្រុង គេយកជ្រុងណាមួយធ្វើជាបាតក៏បាន តាមធម្មតា គេយកជ្រុងណាដែលវែងជាងគេធ្វើជាបាត ជ្រុងកគជាបាតត្រីកោណកខគ ឬហៅជើងក្រោមក៏បានដូចគ្នា ។

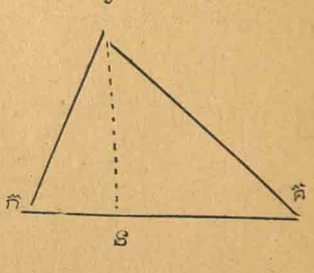

អំពីកំពស់ត្រីកោណ

បន្ទាត់ ខឃ សំយុងពីចំណុច ខ ចុះមកលើបន្ទាត់ កគ គឺជាកម្ពស់ត្រីកោណ កខគ បន្ទាត់នេះមកពីកំពូល ខ ត្រង់ចំមកដល់បាត កគ ចំពីមុខកំពូល ។

អំពីមើលនឹងសរសេរត្រីកោណ.– ទីង៍មើលឬទីង៍សរសេរត្រីកោណ ត្រូវមើលឬសរសេរដូចជាមុមដែរគឺអក្សរកំពូលដាក់កណ្ដាល ដូចខាងលើនេះត្រូវមើលថា ត្រីកោណ កខគ

ការហាត់ .– ចូរគូសត្រីកោណមួយបាតប្រវែង ៨ ស. ម. កំពស់ ៥ ស. ម. ។

អាទិត្យទី ២.– អំពីត្រីកោណទាំងឡាយ ។

គ្រូយកបន្ទាត់ ៣ ប្រវែងគ្នាមកធ្វើជាពង់ត្រីកោណ ១ មានជ្រុងស្មើគ្នាទាំង ៣ នេះឈ្មោះត្រីកោណស្មើជ្រុង ។

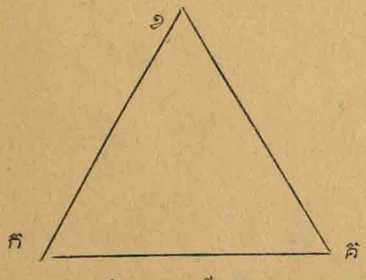

កខ = កគ

កគ = ខគ

ខគ = កខ

ត្រីកោណស្មើជ្រុង

យកបន្ទាត់២ប្រវែងគ្នានឹងជង់ប៉ាកាខ ធ្វើជាត្រីកោណមួយមានជ្រុង២ស្មើគ្នា យកក្រដាស៤ជ្រុងស្មើបត់ពីមុមមួយទៅមុមមួយក៏បានជាត្រីកោណមួយ មានជ្រុង ២ស្មើគ្នាដែរ ហៅថាត្រីកោណស្មើជ្រុងពីរ ។ កគខ ជាត្រីកោណស្មើជ្រុង ២ ។

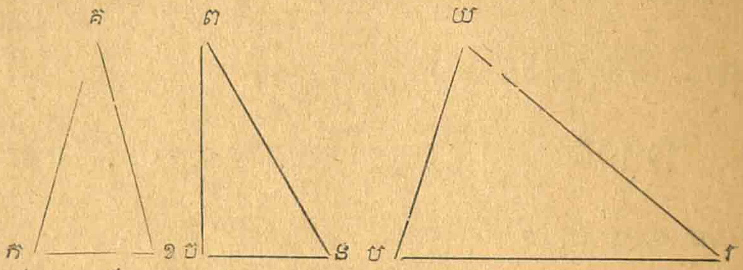

ត្រីកោណស្មើជ្រុង ២ ត្រីកោណស្ទាបក្តោង ត្រីកោណមិនស្មើជ្រុង

ឲ្យយកក្រដាស៤ជ្រុងទ្រវែងមួយសន្ទឹកបត់ពីមុមម្ខាងទៅម្ខាងកាត់បំពាក់កណ្តាលហើយហែកយកមួយចំហៀងចេញ ដែលសល់នៅបានជាត្រីកោណ១ មានមុមកែង១ ហៅថាត្រីកោណស្ទាបក្តាង បពន ជាត្រីកោណស្ទាបក្តាង ។

ឯត្រីកោណមិនស្មើជ្រុង គឺត្រីកោណដែលមានជ្រុងទាំង៣មិនស្មើគ្នា ហើយមុមទាំង៣ក៏ពុំត្រូវគ្នាទៀត បយរ ជាត្រីកោណមិនស្មើជ្រុង ។

ការហាត់ .– ឲ្យសិស្សគូសត្រីកោណដែលបានរៀនខាងលើនេះ ។

អាទិត្យទី ៣.– អំពីចតុរង្ស (ផ្ទៃមានជ្រុង ៤) ៖

ដែលហៅថាចតុរង្ស គឺជាផ្ទៃដែលមានជ្រុង ៤ ឧទាហរណ៍ អង្គ-ក្រាល, ស៊ុមទ្វារបង្អួច, ជញ្ជាំងផ្ទះ (ល) ក៏ជាចតុរង្ស ។

អំពីផ្ទៃចតុរង្ស ៤ ជ្រុងស្មើ .– ផ្ទៃកង ៤ ជ្រុងស្មើគឺជាផ្ទៃមានជ្រុង៤ប្រវែងស្មើគ្នាទាំងអស់ មុមទាំង៤កែងហ៊ុនគ្នា ហើយជាមុមកែងផងៗ

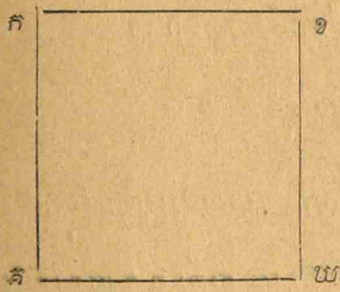

កខឃគ ជាផ្ទៃ៤កងជ្រុងស្មើព្រោះជ្រុង កខ ប្រវែងនឹងជ្រុង ខឃ នឹង គឃ ហើយនឹង គក ។

ឯរង្វាស់សម្រាប់ក្នុងការរកក្រឡាផ្ទៃផ្សេងៗ គេប្រើម៉ែត្រក្រឡា (១ម២) មើលជាម៉ែត្រក្រឡា ។

អំពីរកផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើ .– ទីងរកផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើត្រូវយកប្រវែងជ្រុង (ជ្រ) គុណនឹងជ្រុង (ជ្រ)

ម២ = ជ្រ × ជ្រ

រកជុំវិញឬរកបរិវេណ .– ទីងរកពាក់កណ្ដាលបរិវេណត្រូវយក

ជ្រុងគុណនឹង ២ ៗ ពាក់កណ្ដាលបរិវេណ = ជ្រ × ២ នឹងរកបរិវេណ ត្រូវយកជ្រុងគុណនឹង ៤

ប = ជ្រ × ៤

ការបាត់·– ឲ្យគូសផ្ទៃ ៤ ជ្រុងស្មើ ១ ប្រវែង ៦ ស.ម. មួយជ្រុង ៗ

បំណោទ·– ស្រែ ៣ មានទំហំផ្ទៃរួមគ្នា ៩ ហ.ម ២ ស្រែទី ១ ទំហំធំលើសស្រែទី ២ ៤៨ ដាម.^{២} ៧ ម^{២} ហើយតូចជាងស្រែទីបី ៤៩០៧ម^{២} តើស្រែនីមួយ ៗ មានទំហំប៉ុន្មានម៉ែត្រក្រឡា ៗ

អាទិត្យទី ៤·– អំពីផ្ទៃ ៤ ជ្រុងទ្រវែង ៗ

ឲ្យសិស្សសង្កេតមើលក្ដារខៀនបញ្ឈរ ហើយឲ្យប្រដូចជ្រុង ១ នឹងជ្រុង ១ មុមមួយនឹងមុម ១ ឃើញជាជ្រុងស្របគ្នាពីរ ៗ ៗ យកកែងវាស់ឃើញថាជាមុមកែង ដូច្នេះផ្ទៃ ៤ ជ្រុងទ្រវែងគឺជាផ្ទៃមានមុមកែង ៤ មានជ្រុងជាបន្ទាត់ស្របគ្នាពីរ ៗ ហើយប្រវែងគ្នាពីរ ៗ ៗ មានប្រវែងពីរយ៉ាងផ្សេងពីគ្នា ជ្រុងដែលវែង

ហៅថាបណ្ដោយ (ប)

ជ្រុងខ្លីហៅថាទទឹង (ទ)

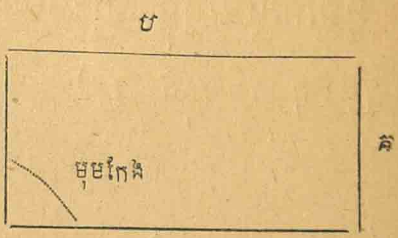

ពាក់កណ្ដាលបរិវេណ = ប × ទ

បរិវេណ = ប × ទ × ២

ម២ = ប × ទ

បំណោទ ៈ— ក្នុងគេហដ្ឋានមួយមានបន្ទប់ ៩ មានកញ្ចក់ ២០ បន្ទះក្នុងបន្ទប់មួយ ៗ ៗ កញ្ចក់មួយទំហំ ១២ដ.ម. ៗ ឯកញ្ចក់ព្រមទាំងថ្លៃដាក់ស្រេចថ្លៃ ២៥ រៀលមួយម៉ែត្រក្រឡា ៗ តើបន្ទប់កញ្ចក់ផ្ទះនោះថ្លៃប៉ុន្មាន ?

ពាណិជ្ជកម្ម

មេរៀន ១

បំនួនពី ១០០ ដល់ ១០០០

ថ្លៃដើម — ថ្លៃលក់ — ប្រាក់ចំណេញ

អាទិត្យទី ១.— បង្រៀនចំនួនពី ១០០ ដល់ ៥០០

ដូចបាននិយាយពីខែមុនស្រាប់ បើនឹងបង្រៀនចំនួនទីមួយ ៗ ត្រូវបញ្ជាក់ចំនួននោះ គឺត្រូវប្រើបន្តើះ ៗ

ដើម្បីនឹងបញ្ជាក់ពីខ្ទង់ទៀត សូមគ្រូរកប្រអប់ ៣ ហើយសរសេរដាក់នៅខាងមុខប្រអប់នោះថា ខ្ទង់រយ ខ្ទង់ដប់ ខ្ទង់រាយ ឧបមាដូចជា ២៣៦ ត្រូវយកចង្កឹះ ២ ដាក់ក្នុងប្រអប់ខ្ទង់រយ មើលថាពីររយ យកចង្កឹះបីដាក់ក្នុងប្រអប់ខ្ទង់ដប់ គឺដប់បីដងត្រូវជាសាមសិប ហើយនឹងចង្កឹះរាយ ៦ ដាក់ក្នុងប្រអប់ខ្ទង់រាយ ហើយប្រាប់សិស្សថា ទាំងអស់នេះចំនួនពីររយសាមសិបប្រាំមួយ (២៣៦) ។

សូមឲ្យសិស្សរើសចង្កឹះដាក់ក្នុងប្រអប់តាមចំនួនដែលគ្រូបង្គាប់ ។ រួចគ្រូសរសេរចំនួនដែលសិស្សរកឃើញនៅលើក្តារខៀន ។

ហាត់មើលចំនួន.– ឲ្យសិស្សមើលចំនួនដែលគ្រូបានសរសេរនៅក្តារខៀន ដូចជា: ១០៣, ១១២, ២៣៥. ២៥៤. ៣០៧. ៣៦២, ៤២១. ៥០០. ៤៨៨. ៣៣៣ ។ល។

ហាត់រាប់ចំនួន.– ឲ្យរាប់ថែមពីរៗ បីៗ បួនៗ ប្រាំៗ ពី ១០០ ដល់ ៥០០ រួចរាប់សាចុះមកវិញ ។

ហាត់សរសេរចំនួននៅក្តារឆ្នួន.– ឲ្យសិស្សសរសេរលេខតាមគ្រូថា: ១៥២ - ៣០១ - ២៧៦ - ៤៣១ - ២៨៥ - ៥០០ - ៤៩៩ ៣៦៣ ។ល។

ហាត់គិតមាត់ទទេ. ឪឡឹក ២៦៨ លក់អស់ឪឡឹក ២៥ នៅសល់ឪឡឹក.... ។

ឈ្មួញម្នាក់ផ្ទុកស្រូវក្នុងទូកមួយ ១៨.៧ ថាំង ទូកមួយទៀត ១១៤ថាំង តើស្រូវក្នុងទូកទាំងអស់មានប៉ុន្មានថាំង ?

អាទិត្យទី ២.- ចំនួនពី ៥១ ដល់ ១០០

(សូមបង្រៀនដូចអាទិត្យទី ១)

លេខបូកមានត្រាទុក. ម្ដាយខ្ញុំគាត់ទិញខ្សែក ១ ដុំ ថ្លៃ២៣៨៛, ខ្សែដៃ ១ ដុំថ្លៃ ១៥៩៛ ។ គាត់ប្រាប់ខ្ញុំថាឲ្យគិតរកចំនួនប្រាក់ដែលគាត់ចាយទាំងអស់ – ។

ដើម្បីនឹងរកប្រាក់ដែលអ្នកម្ដាយខ្ញុំចាយត្រូវបូកប្រាក់ថ្លៃខ្សែក ២៣៨៛, នឹង ១៥៩៛ ថ្លៃខ្សែដៃ ។

ឯធ្វើលេខបូកត្រាទុក ក៏ដូចជាលេខបូកឥតត្រាទុកដែរ គឺសរសេរចំនួនមួយក្រោមចំនួនមួយ ហើយគូសបន្ទាត់មួយនៅខាងក្រោម

$$
\begin{array}{r}
២៣៨៛ \\
+\ ១៥៩៛ \\
\hline
៣៩៧៛
\end{array}
$$

រួចថា: ៨ នឹង ៩ ត្រូវជា ១៧ ខ្ញុំសរសេរ: លេខ ៧ នៅក្រោមខ្ទង់រាយ ខ្ញុំត្រាទុក ១ ។ ដែលត្រាទុកនឹង ៣ ត្រូវជា៤ ។ នឹង៥ ត្រូវជា ៩ គ្មានត្រា-

ទុកទេ ខ្ញុំសរសេរលេខ ៩ នៅក្រោមខ្ទង់ដប់ ។ ពីរនឹងមួយត្រូវជាបី ខ្ញុំសរសេរលេខ ៣ នៅក្រោមខ្ទង់រយ ទាំងអស់ខ្ញុំឃើញ ៣៩៧៛ ។ ដូច្នេះអ្នកម្ដាយខ្ញុំចាយអស់ប្រាក់ចំនួន ៣៩៧៛ ។

ការហាត់.— ចូរធ្វើលេខខាងក្រោមនេះ

១៨៦ + ២៣៩ = ... ។ ៦៩ + ២៨៥ = ...

៣១៧ + ១៨៥ = ... ។ ១០៩ + ៣៧៤ = ...

បំណោទ.— អ្នកជំនួញម្នាក់បានលក់តុមួយថ្ងៃ ៣២៦៛ ទូតូចមួយថ្ងៃ ១៩៨៛ ។ តើអ្នកជំនួញនោះបានប្រាក់ប៉ុន្មាន ?

លេខសងមានត្រាទុក .— ឧបមា: សេះមួយនឹងគោមួយទិញមកថ្លៃទាំងអស់ ៩២៣៛, ឯគោថ្លៃ ៣៧៩៛, តើសេះថ្លៃប៉ុន្មាន ? ចឹងរកថ្លៃសេះ ត្រូវយកថ្លៃគោ ៣៧៩៛, ដកចេញពីថ្លៃសត្វទាំងពីរ ។ ដូច្នេះត្រូវធ្វើលេខសង គឺខ្ញុំសរសេរចំនួនតូចក្រោមចំនួនធំ ខ្ទង់រាយក្រោមខ្ទង់រាយ ខ្ទង់ដប់ក្រោមខ្ទង់ដប់ រួចគេគូសបន្ទាត់មួយពីក្រោមចំនួនតូចនោះ ។

```
  ៩២៣៛
− ៣៧៩៛
  ─────
  ៥៤៤៛
```

គេយកលេខពីក្រោមទៅសងលេខខាងលើតាមខ្ទង់តាំងពីខាងស្ដាំទៅ រួចគេសរសេរលេខសេស នៅខាងក្រោមខ្ទង់តាមជួរ ។

ការបាត់ .- ចូរធ្វើលេខសងខាងក្រោមនេះ

៧៤៩៛ - ៣២៧៛ = ... ។ ៩០៦៛ - ២១៩៛ = ...

៥៣២៛ - ១៧៩៛ = ... ។ ៩២១៛ - ៥៣៦៛ = ...

បំណោទ .- អ្នកស្រែម្នាក់ធ្វើស្រែបានស្រូវ ៧៤១ ថាំង លក់អស់ម្តង ២០៤ ថាំង ម្តងទៀត ៣៨៦ថាំង ។ តើអ្នកស្រែនោះនៅសល់ស្រូវប៉ុន្មានថាំងទៀត ? ។

អាទិត្យទី ៣.- អំពីថ្លៃដើម - ថ្លៃលក់ - ប្រាក់ចំណេញ - ថ្លៃដើមមាន ២ យ៉ាង មួយយ៉ាងគឺថ្លៃដើម ប្រាក់ដែលទិញមកឥតមានសោហ៊ុយ ឬប្រាក់បន្ថែមបន្ទាប់បន្សំទៀត ឧបមាដូចជាប៉ាន់តែមួយថ្លៃ ៦៥៛ មួយយ៉ាងទៀតហៅថាថ្លៃដើម គិតរួមទាំងអស់ គឺជាថ្លៃដើមប្រាកដ ហើយថែមថ្លៃឈ្នួលដឹកនាំឬថ្លៃពន្ធ ឬដម្លៃរបស់ដែលខូចខាតទៅហើយ ត្រូវថែមដម្លៃមកលើរបស់ដែលនៅសល់ ហើយទាំងសោហ៊ុយដែលដាច់ខាតទាំងអស់ផង ។ ឧបមាដូចជាឈ្មួញម្នាក់ទិញនាឡិកាចង់ដៃពីស្រុកស្វិសមកលក់នៅស្រុកខ្មែរថ្លៃនាឡិកានោះមួយ ៦៥០៛, នាំចូលមកស្រុកខ្មែរត្រូវបង់ពន្ធមួយ ២១០៛, ទៀត ថ្លៃសោហ៊ុយដឹកនាំ ៨៩៛, ដូច្នេះ

ដល់មកស្រុកខ្មែរនាលិកាបង៍ដៃមួយនេះ ថ្លៃដើម ៦៥០៛, + ២១០៛, + ៨៩៛, = ៩៤៩៛, បើបង្រួញមកគឺថា ថ្លៃដើម = ថ្លៃទិញ + សោហ៊ុយគ្រប់មុខ ។

ថ្លៃលក់.— ឧបមាបើគេលក់នាឡិកាបង៍ដៃនោះទៅវិញ ថ្លៃ ១០០០៛, ក្នុង ១០០០៛, នេះ ឈ្មួញបានចំណេញបន្តិចបន្តួចពុំខាន គឺគេគិតយកចំណេញស្រេចទើបគេលក់ ។

បើចង់រកថ្លៃលក់ គេគិតដូច្នេះ :

ថ្លៃដើម	ប្រាក់ចំណេញ	ថ្លៃលក់ = ថ្លៃដើម + ប្រាក់ចំណេញ

←------------ ថ្លៃលក់ ------------→ ឬ ៩៤៩៛, + ៥១៛, = ១០០០៛,

ឯ ៥១៛, ប្រាក់ចំណេញបានមកពីធ្វើលេខ; ១០០០៛, − ៩៤៩៛, = ៥១៛,

ហាត់គិតមាត់ទទេ.— ថ្លៃដើមមានប៉ុន្មានយ៉ាង? ដូចម្តេចហៅថាថ្លៃលក់? ប្រាក់ចំណេញ?

បំណោទ.— ១) ជាងឈើម្នាក់ ទិញទូបេង៍មួយថ្លៃ ៧៨១៛, លក់ទូនោះទៅវិញ ថ្លៃ ៩២៩៛, ។ តើជាងនោះបានចំណេញប៉ុន្មាន? ។

២) ឈ្មួញម្នាក់លក់ស្ករ ១០ តាង ថ្លៃ ៥៣០៛, ហើយគាត់បាន ចំណេញ ៩០៛, ។ តើស្ករ ១០ តាងនោះទិញមកថ្លៃប៉ុន្មាន? ។

៣) ស្ត្រីម្នាក់ទិញត្រីស្រស់ ១ ទូកតូចថ្លៃ ៣៧២៛, ។ ដល់លក់ ត្រីនោះអស់ទៅបានចំណេញ ១២៥៛, ។ តើថ្លៃលក់ត្រីទាំងអស់ប៉ុន្មាន?។

រង្វាស់រង្វាល់

ឥឡូវនេះ ខ្មែរ ច្រើន ប្រើ ម៉ែត្រ វាស់ បណ្ដោយទទឹង កំពស់វត្ថុ ទាំងឡាយ ប៉ុន្តែ នៅស្រុកស្រែ គេនៅ ប្រើ ខ្នាត ពីដើមនៅឡើយ គឺហត្ថខ្នាតហ្វង ។

ហត្ថ ខ្នាត ហ្វង ប្រវែង ប្រហែល ០ម៉ ៥០ ដូច្នេះ ក្នុង ១ ម៉ែត្រ មាន ២ ហត្ថ

រង្វាស់ ធំ ជាង ហត្ថខ្នាត ហ្វង គឺ;

១)– ព្យាម មាន ៤ ហត្ថ ប្រហែល ពីរម៉ែត្រ ។

២)– សិន មាន ២០ ព្យាម " ៤០ ម៉ែត្រ ។

៣)–យោជន៍ មាន ៤០០ សិន" ១៦ គីឡូម៉ែត្រ ។

រង្វាស់ តូបដាង៍ហត្ថខ្នាត ហ្វង៍ គឺ:

១)- បំអាម គឺ តាក់កណ្តាលហត្ថ ឬ ០ម៉ែ២៥ ។

២)- ធ្នាប់ គឺ ១២ ភាគតូបដាង៍បំអាមត្រូវជា០ម៉ែ០២ ។

ឯខ្នាតហោរទើប ទស្សនទើបគប្រែទើបកាលប៉ាន់រៈទេវលោក ៤ ម៉ោង ០៨ កាលប៉ាន់រាសី -(៧
ម៉ោងទើបលហុកា ខណៈ ៤ គម្ភិរ ៨ មុហុត ៧ គប្រែ ៦ ខណៈ ១ ថ្ងៃ (១ – ខណៈ
ម៉ោង ០១ ទស្សនៈគប្រែទើប ម៉ោង ១ ទស្សនៈថ្ងៃទើប
ទស្សនទើបកាល ម៉ោងទើបលហុកា គម្ភិរ ១ ថ្ងៃ –ខណៈ

ម៉ោង ៤១ =	លហុកា	ទស ០០៧ = ខណៈ

០០ ន'០៧ = " ០៧៥១ = " ០៤១ " ០៨ = " ០៧ = ទស

០០ ន'៧ = " ៤៥ = " ៨ " ៧ = គប្រែ

០៨ ន'០ = " ៧៧ = " ៧ = ថ្ងៃមួយ

៨៧ ន'០ = " ៧១ = គម្ភិរ

៧០ ន'០ = កាល

មើលតារាងប្រៀបធៀប

មជ្ឈិមដ្ឋានទី១

នព្វន្ត

អាទិត្យទី១. លេខបូកមានត្រាទុក

(សូមមើលរបៀបទៅថ្នាក់អាទិកដ្ឋានខាងលើនេះ)

អាទិត្យទី២. លេខសងមានត្រាទុក

(សូមមើលរបៀបនៅអាទិកដ្ឋាន)

ចំណោទ – ១) ពាងមួយមានចំណុះ ៣២៦ លីត្រគេចាក់ទឹកដាក់ពាងនោះ ១៧៨ លីត្រ តើគេត្រូវចាក់ដាក់ក្នុងពាងនោះប៉ុន្មានលីត្រទៀតទើបពេញ ? ។

២). ឪពុកខ្ញុំទិញរទេះកង់មួយថ្លៃ ៩៣៦ រៀល ថ្លៃឈ្នួលដឹកនាំ ៣៧ រៀល គាត់លក់ទៅវិញបានប្រាក់ ១០០០ រៀល តើគាត់បានចំណេញប៉ុន្មាន ? ។

រង្វាស់រង្វាល់

អាទិត្យទី១. ដេកាម៉ែត្រ ហិកតូម៉ែត្រ - គីឡូម៉ែត្រ

ប្រដាប់សម្រាប់បង្រៀន – សូមឲ្យរកម៉ែត្រ ១, ដេកាម៉ែត្រដែក ១ ។

របៀបបង្រៀន.— សូមឲ្យយកម៉ែត្ររាស់បញ្ជាក់ប្រវែងដេកាម៉ែត្រ ធាតុងហៅថា (សែនដាប៉ង់ទ័រ) ឲ្យសិស្សសង្កេតមើលក្រវិលស្ពាន់ ប្រយោជន៍អ្វី ៗ សូមឲ្យបញ្ជាក់សិស្សឲ្យប្រាកដមែនទែនអំពីដេកាម៉ែត្រ ពាក្យដេកា មានន័យថា ១០ ។

ការហាត់រាស់.— ឲ្យសិស្សស្មានប្រវែង ទីធ្លាសាលាឬផ្លូវថ្នល់ រួចយកដេកាម៉ែត្រមករាស់បញ្ជាក់

ការហាត់គិត.— មានប៉ុន្មានម៉ែត្រ ក្នុង ៥ ដេកាម៉ែត្រ, ក្នុង ១០ ដេកាម៉ែត្រ ២០ ដេកាម៉ែត្រ? ។ មានប៉ុន្មានដេកាម៉ែត្រក្នុង ៣០ ម៉ែត្រ, ៩០ ម៉ែត្រ, ៧០ ម៉ែត្រ?

ការហាត់សរសេរ.— ជាងថ្នេរម្នាក់ទិញសំពត់ម្តង ៧២ម ម្តងទៀត ២៩ម អ្នកនោះទិញសំពត់ប៉ុន្មានដេកាម៉ែត្រ ។

ខ្ញុំដើរទៅសាលារៀន មានចម្ងាយ ៥៦៨ម ខ្ញុំត្រឡប់មកតាមផ្លូវ ១ទៀត មានចម្ងាយ ៣៩២ម ខ្ញុំដើរបានចម្ងាយប៉ុន្មានដេកាម៉ែត្រ? ។

អាទិត្យទី ១ — អំពីហិកតូម៉ែត្រ — គីឡូម៉ែត្រ

អាទិត្យទី ២ — អំពីដេកាលីត្រ — ហិកតូលីត្រ

អាទិត្យទី ៣ — អំពីដេកាក្រាម — ហិកតូក្រាម — គីឡូក្រាម

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ១

ធរណីមាណសាស្ត្រ

អាទិត្យទី ១ និងទី ២ – អំពីលក្ខណៈនៃបន្ទាត់ត្រង់

បន្ទាត់កែង. ឲ្យសិស្សពិនិត្យមើលឈើកែងរបស់ជាងឈើ ប្រើសំរាប់ផ្ទៀងឲ្យត្រឹមត្រង់ជ្រុង ៗ កែងនេះមានសណ្ឋានជាបន្ទាត់កែង ៗ

បន្ទាត់កែង គឺបន្ទាត់ត្រង់មួយសំយុងត្រង់លើបន្ទាត់ត្រង់មួយទៀតដូចខ្វែង ជាជើងក្អែកក៏មាន ៗ

(សូមគ្រូមើលសេចក្ដីណែនាំ ក្នុងសៀវភៅក្បួនទន្ទូតសំរាប់អាទិកដ្ឋាន ទំព័រទី ១១៨ វគ្គទី ២ ៗ

អាទិត្យទី ៣ និងទី ៤ – ការគូរបួនជ្រុងស្មើ និងបួនជ្រុងទ្រវែង

របៀបបង្រៀន.– គូរគំនូរបួនជ្រុងស្មើនៅលើក្ដារខៀនដោយប្រើប្រដាប់ឈានត្រឹមត្រូវឲ្យសិស្សមើលគូរតាម នាំសិស្សពិនិត្យមើល តើជ្រុងទាំងអស់ពងជាបន្ទាត់អ្វី (បន្ទាត់កែង) ប្រវែងស្មើគ្នាឬទេ ? ៗ

ឲ្យសិស្សគូរបួនជ្រុងស្មើដោយមានជ្រុង តាមកំរិតដាក់ឲ្យ ៗ មើលគំនូរក្នុងសៀវភៅក្បួនទន្ទូតសំរាប់អាទិកដ្ឋាន ទំព័រទី ១២២ វគ្គទី៣ ឯរបៀបបង្រៀនបួនជ្រុងទ្រវែងក៏ដូចគ្នាដែរ ៗ

កុមារដ្ឋាន

នព្វន្ត

មេរៀនទី ១. — ចំនួនពី ១០ ដល់ ១៩ ការរៀបរាប់ - មើល - សរសេរចំនួន

របស់សំរាប់បង្រៀន. — ចង្កឹះរាយ - ចង្កឹះដប់ចងជាបាច់ លុយសេន ប្រាក់កាក់ ១០ សេន ។

របៀបបង្រៀន. — ១- សួរសាកបញ្ជាក់ចំនួនដែលបានរៀនពីថ្ងៃមុន (ពី ១ ដល់ ៩ ។

២– រៀនចំនួន ១០ - គ្រូបើកចង្កឹះ ៩ បង្ហាញសិស្ស ឲ្យរាប់ថាចំនួននោះ រួចបន្ថែមចង្កឹះ ១ ទៅលើចំនួននោះត្រូវជាប៉ុន្មាន (ត្រូវជា ១០) ។

៣– គ្រូសរសេរចំនួន ១០ នៅលើក្ដារខៀនហើយសួរសាកពន្យល់សិស្សអំពីរបៀបសរសេរចំនួន ១០ នោះ

៤– គ្រូឲ្យសិស្សអានចំនួនដែលសរសេរនៅលើក្ដារខៀន

៥- ឲ្យសិស្សសរសេរចំនួ; ១០ នៅលើក្ដារឆ្នួន

កាលណាសិស្សស្គាល់-បេះគាន-បេះសរសេរចំនួន ១០ ហើយលោកគ្រូបង្រៀនចំនួន ១១ តទៅទៀតតាមរបៀបខាងលើនេះប៉ុន្តែត្រូវពន្យល់សិស្សឲ្យយល់ច្បាស់អំពីខ្ទង់នៃលេខដូចជា១៣ គេត្រូវសរសេរលេខ ១ នឹងលេខ ៣ នៅខាងស្តាំ លេខ ១ នៅខ្ទង់ ១០ ដូចជាចង្កឹះ ១០ មួយបាច់ ឬប្រាក់កាក់ ១០ សេនមួយនឹងចង្កឹះរាយ ៣ ឬលុយសេន ៣ នៅខ្ទង់រាយ

កាលណាសិស្សបេះរាប់ - បេះគាន - បេះសរសេរចំនួនពី ១០ ដល់ ១៩ ហើយត្រូវសាបញ្ជាក់ឡើងវិញ អំពីការរៀនរាប់ - រៀនគាន រៀនសរសេរចំនួនពី ១០ ដល់ ១៩ តាមរបៀបដែលតែងជូនជាគំរូពីមុននោះស្រាប់ហើយ ។

មេរៀនទី ២.- ចំនួនដល់ ១៩ – រៀនធ្វើលេខបូក

របៀបបង្រៀន.- ១– ការហាត់គិតមាត់ទទេឲ្យសិស្សរាប់ចង្កឹះបន្ថែម ពីរៗ បីៗ បួនៗ ពី ១ដល់១៩

២ ការពន្យល់របៀបធ្វើលេខបូក .- សិស្សម្នាក់កាន់ចង្កឹះ ១២ ម្នាក់ទៀតកាន់ចង្កឹះ ៤ តើសិស្សទាំងពីរនាក់មានចង្កឹះប៉ុន្មាន ។ គ្រូធ្វើលេខបូកនេះនៅលើក្តារខៀន ហើយពន្យល់របៀបធ្វើ៖

$$\begin{array}{r} ១២ \\ + \quad ៤ \\ \hline ១៦ \end{array}$$

៣. ការហាត់បញ្ជាក់នៅលើក្តារខៀន៖ ១៤ស + ៣ស ។ ១៣ស + ៤ស ។ ១១ស + ២ស ។ល។

៥- ការហាត់បញ្ជាក់នៅលើក្ដារខៀន ៖ ១៣ស + ២ស ។ ១៥ស + ៤ស= ។ ១៣ស + ៦ស= ។ ១៤ស + ៤ស= ។

មេរៀនទី ៣.- ចំនួន ១៩- រៀនធ្វើលេខសង

សុំធ្វើតាមរបៀបបង្រៀនធ្វើលេខបូកខាងលើនេះ ហើយសុំតែងការហាត់ឲ្យបានសព្វគ្រប់ផង ។

មេរៀនទី ៤ .- សាបង្រៀនឡើងវិញ

បញ្ជាក់អំពីចំនួនដល់ ១៩- អំពីលេខបូក- អំពីលេខសង ដែលបានរៀនកន្លែងនេះ ហើយសុំតែងការហាត់ឲ្យសព្វគ្រប់ផង ។

រង្វាស់រង្វាល់

មេរៀនទី ១._ អំពីរង្វាស់ម៉ែត្រ (ក)

យើងបានបង្រៀនសិស្សឲ្យស្គាល់ប្រវែង ១ ម៉ែត្រ វាចេះតាំងស្មានប្រវែង ១ ម៉ែត្រផង ។ ក្នុងខែនេះយើងត្រូវបង្រៀនឲ្យស្គាល់រង្វាស់ម៉ែត្រគ្រប់បែប ហើយនឹងការប្រើប្រាស់រង្វាស់ម៉ែត្រគ្រប់បែបនោះផង ។

របស់សំរាប់បង្រៀន _ ម៉ែត្របត់ ម៉ែត្របន្ទាត់- ម៉ែត្រសំពត់- របស់សំរាប់វាស់នឹងម៉ែត្របន្ទាត់ដូចជាខ្សែ ឬសំពត់ ។

របៀបបង្រៀន.— ១- សួរសាកបញ្ជាក់អំពីរង្វាស់ម៉ែត្រ ។

២- បង្រៀនឲ្យស្គាល់រង្វាស់ម៉ែត្រគ្រប់បែប គឺគ្រូលើកម៉ែត្រទាំង ៣ បែបបង្ហាញសិស្ស សួរសាកនាំសិស្សពិនិត្យមើលម៉ែត្រ ១ បែប ៗ អំពីរូបរាងនិងប្រវែង ឲ្យឃើញថា រូបរាងខុសគ្នា ប៉ុន្តែប្រវែងស្មើគ្នាទាំងអស់ ។

៣- អំពីរបៀបប្រើប្រាស់ម៉ែត្រ ១ បែប ៗ គឺនាំសិស្សរៀនធ្វើជាងឈើដែលជាអ្នកប្រើម៉ែត្របត់ ធ្វើអ្នកលក់សំពត់ជាអ្នកប្រើម៉ែត្របន្ទាត់ត្រង់ ជាងកាត់ដេរខោអាវជាអ្នកប្រើម៉ែត្រសំពត់ ។

៤- ការហាត់គិតមាត់ទទេ.— នាំសិស្សនិយាយគិតដោយមាត់ទទេ គឺបូក សងតាមវិធីដែលបានរៀនទន្ទ ៗ ការហាត់គិតនេះសុំលោកគ្រូតែងតាមដំរិះរបស់សិស្សប៉ុះ ។

មេរៀនក្រោយ ៗ ទៀតសុំលោកគ្រូចាត់ចែងឲ្យបានស្រួលផង ព្រោះក្នុងខែនេះ ត្រូវបង្រៀនតែអំពីម៉ែត្រគ្រប់បែបនឹងការប្រើប្រាស់ម៉ែត្រទាំងនោះ ហេតុនេះសុំលៃពេលបង្រៀនឲ្យសមតាមពេលនឹងមេរៀន ។

បរិច្ឆណាដ្ឋាន

គព្វន្ត

មេរៀនទី ១.— ចំនួនពី ១០០ ដល់ ១១៩ · ការរៀនរាប់-រៀនអាន-រៀនសរសេរចំនួន ។

របស់សំរាប់បង្រៀន.— បំពង់ ៣ សំរាប់ខ្ទង់រាយ ១ ខ្ទង់ដប់ ១ និងខ្ទង់រយ ១ ហើយនឹងបន្ទះលាបពណ៌បីបែប ១ បែបសំរាប់ខ្ទង់រាយ ១ បែបទៀតសំរាប់ខ្ទង់ ១០ ហើយនឹង ១ បែបទៀតសំរាប់ខ្ទង់រយ

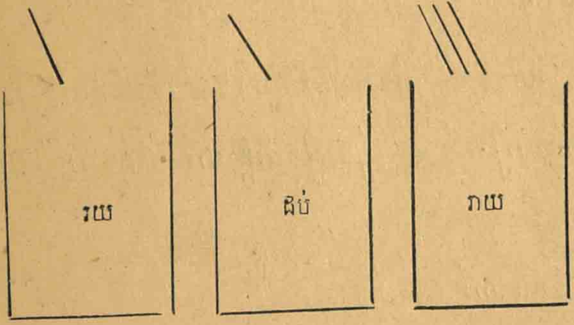

១ ១ ៣

មួយរយ ដប់ បី

មួយរយ ដប់ បី

របៀបបង្រៀន· ១. គ្រូដាក់បន្ទះនៅក្នុងបំពង់ដូចរបៀបខាងលើនេះ

២ សួរសាកសិស្សអំពីចំនួនដែលបានអំពីរបៀបដាក់ចង្កឹះក្នុងបំ-ពង់ខាងលើនេះហើយពន្យល់អំពីខ្ទង់

៣– គ្រូសរសេរចំនួននោះនៅលើក្ដារខៀន ហើយពន្យល់របៀបសរសេរចំនួននោះ ។

៤– កាលណាសិស្សយល់ហើយ គ្រូថាចំនួន ឲ្យសិស្សរៀបចង្កឹះដាក់បំពង់ - ឲ្យសិស្សសរសេរចំនួននោះនៅលើក្ដារខៀន - ឲ្យសិស្សមើលចំនួនដែលសរសេរនៅលើក្ដារខៀន - ឲ្យសិស្សសរសេរចំនួននោះនៅលើក្ដារឆ្នួន ។

ធ្វើតាមរបៀបនេះទាល់តែសិស្សចេះមើលចេះសរសេរចំនួនពី ១០០ ដល់ ១១៩ ។

៥– សាបញ្ជាក់ឡើងវិញអំពីវិជ្ជា ដែល ទើបនឹងបង្រៀននេះ គឺបញ្ជាក់អំពីការរៀនពប់ គឺរបៀបរៀបចង្កឹះដាក់បំពង់ - របៀបមើលចំនួន-របៀបសរសេរចំនួន ។

៦– ការហាត់គិតមាត់ទទេ .

៧– ការហាត់សរសេរនៅក្នុងសៀវភៅ ។

សូមលោកគ្រូតែងការហាត់ខាងលើនេះផងចុះ

មេរៀនទី ២.– ចំនួនពី ១០០ ដល់ ១១៩ . រៀនធ្វើលេខបូកចំនួនដុំ ឥតត្រាទុក នឹងមានត្រាទុក ។

របៀបបង្រៀន.–

១– ការពន្យល់របៀបធ្វើលេខនៅលើក្ដារខៀន

១០៣ស   ១០២ស   ៨៥ស

+ ១៤ស   + ៩ស   + ២៧ស

មេរៀនទី ៨ .– សាបង្រៀនវិញ្ញាដែលបានបង្រៀនក្នុងថ្ងៃនេះ ឡើងវិញ ។

រង្វាស់រង្វាល់

មេរៀនទី ១ .– អំពីរង្វាល់លីត្រ -

ធ្វើដូចរបៀបដែលបង្រៀនអំពីរង្វាស់ម៉ែត្រ គឺៈ

១ នាំសិស្សពិនិត្យមើលរង្វាល់ លីត្រ

២ . នាំសិស្សហាត់ប្រើប្រាស់រង្វាល់នោះ

៣ – នាំសិស្សហាត់គិត

មេរៀនទី ២.- អំពីលីត្រគ្រប់បែប - និងការប្រើប្រាស់នៃលីត្រមួយបែបៗ

មេរៀនទី ៣.- អំពីកូនទម្ងន់ក្រាម

មេរៀនទី ៤.- អំពីទម្ងន់គីឡូក្រាម

មេរៀនទី ៥.- អំពីមុម

សុំតែងការហាត់ឲ្យបានសព្វគ្រប់តាមរបៀបដែលតែងជូនជាគំរូ នៅក្នុងទស្សនាវដ្ដីលេខ ១ សព្វគ្រប់ស្រាប់ហើយ ។

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ២

វិទ្យាសាស្ត្រ

មេរៀនក្នុងខែ .- អំពីវិញ្ញាណប្រាំ ។ ១ ចក្ខុវិញ្ញាណ សោតវិញ្ញាណ ឃានវិញ្ញាណ ។ ២. ជិវ្ហាវិញ្ញាណនិងកាយវិញ្ញាណ ។ ៣. គ្រឿងប្រដាប់សំរាប់រំលាយអាហារ ។ ៤.- ការរំលាយអាហារ ។

មេរៀនគំនូរ .- អំពីចក្ខុវិញ្ញាណ

ប្រដាប់សំរាប់បង្រៀន សូមគ្រូរកភ្នែកគោឬជ្រូក នឹងផ្ទាំងគំនូរភ្នែកមនុស្ស មានភាពផ្សេងៗ មកនាំសិស្សពិនិត្យមើល ។ល។

ការពិនិត្យមើលនឹងព្យាករណ៍ ១ បើគ្មានប្រដាប់សុំនាំសិស្សឲ្យពិនិត្យមើលភ្នែកគ្នាឯង ដែលនៅជិតៗគ្នា តាមចំណែកដែលបានអធិប្បាយជូនខាងក្រោយនេះ ។

២ – នាំសិស្សពិនិត្យមើលភ្នែកម្នាក់ ដែលគ្រូបង្គាប់ឲ្យមើលតាមបង្អួច រួចឲ្យសំឡឹងមើលទៅគៀនមួយ ដែលងងឹតនោះទៀត នោះតើនឹងឃើញដូចម្ដេច ។ល។

អំពីគ្រឿងវិញ្ញាណ យើងមានវិញ្ញាណប្រាំគឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ (ភ្នែក) សោតវិញ្ញាណ (ត្រចៀក) ឃានវិញ្ញាណ (ច្រមុះ) ជិវ្ហាវិញ្ញាណ (អណ្ដាត) កាយវិញ្ញាណ (ដៃឬថាស្បែកក៏បាន) ។

យើងពណ៌នាអំពីភ្នែក ម្ដេចហៅថាភ្នែក ភ្នែកគឺជាចក្ខុវិញ្ញាណ មានរាងមូលដូចជាគ្រាប់ឃ្លី តែកំប៉ោងខាងមុខបន្តិច) (សូមបង្ហាញរូបភាពនៃភ្នែកមនុស្សយើង) ។ យើងមានភ្នែកប៉ុន្មាន? (យើងមានភ្នែកពីរ) ភ្នែកនៅក្នុងអ្វី ; (ភ្នែកនៅក្នុងរន្ធឆ្អឹងមុខ – ហៅថារន្ធភ្នែក) ។ នៅខាង-លើរន្ធភ្នែកមានអ្វី នៅខាងលើរន្ធភ្នែកមានរោមដុះជាជួរ ហៅថា

ចិញ្ចើម មានពន់គោលបន្តិច) ចិញ្ចើមនេះមានប្រយោជន៍អ្វីទេ? (ចិញ្ចើមមានប្រយោជន៍នឹងការពារញើស កុំឲ្យហូរចូលភ្នែកយើងបាន) ។ យើងមានត្របកភ្នែកប៉ុន្មាន? (យើងមានត្របកភ្នែកពីរ គឺត្របកភ្នែកលើមួយក្រោមមួយ សំរាប់បើកបិទភ្នែក នៅវេលាដែលត្រូវការបើកបិទម្ដងៗ) នៅលើត្របកភ្នែកទាំងពីរនេះមានអ្វីដែរឬ? (មានរោមខ្លីៗដុះតាមបាមត្របកភ្នែកនោះ ហៅថារោមភ្នែក) ។ រោមភ្នែកសំរាប់ធ្វើអ្វី? (សំរាប់ការពារកុំឲ្យធូលី ឬសំរាមអ្វីចូលក្នុងភ្នែកយើងបាន) ។ នៅក្នុងផ្ទៃភ្នែកយើងតើអ្នកឃើញដូចម្ដេច? (នៅក្នុងផ្ទៃភ្នែកយើង សើមជាដរាបនឹងទឹកភ្នែក) ។ ភ្នែកជាដុំមូលហើយស ហៅថាប្រស្រីស ។ តើនៅកណ្ដាលប្រស្រីសនេះអ្នកឃើញដូចម្ដេច? (ឃើញភ្លឺធ្លុះបាន) ។ តើគេហៅថាអ្វី? (គេហៅថាកែវភ្នែកនេះ មានរូបជារង្វង់ ហើយមានរន្ធតូចមួយសំរាប់ឲ្យពន្លឺចូល រង្វង់នឹងរន្ធតូចនេះ ហៅថា ប្រស្រីខ្មៅ ។ (សូមនាំសិស្សពិនិត្យមើលឲ្យឃើញជាក់ផង) ។ នៅខាងក្នុងប្រស្រីខ្មៅនេះទៅទៀត មានស្រទាប់មួយទៀត ហៅថា ស្រទាប់ទទួលពន្លឺមានសុទ្ធតែសរសៃ ហៅថា សរសៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ ពន្លឺទាំងប៉ុន្មានដែលចូលទៅក្នុងភ្នែកយើងនោះ ស្រទាប់ទទួលពន្លឺទទួលយកទាំងអស់ ហើយសរសៃ ចក្ខុវិញ្ញាណ នាំចូលទៅក្នុងខួរក្បាលទៀត ប្រយោជន៍ឲ្យយើងមើលឃើញរបស់ផ្សេងៗ នៅជុំវិញខ្លួនយើងៗ (សូមធ្វើព្យាករណ៍ឲ្យសិស្សមើលឃើញផង បើធ្វើបាន) ។

មេរៀនសង្ខេប .— ភ្នែកជាគ្រឿងវិញ្ញាណមួយយ៉ាងសំខាន់ណាស់សំរាប់ឲ្យយើងមើលឃើញ វត្ថុផ្សេងៗនៅជុំវិញខ្លួនយើងបើយើងខូចភ្នែកទាំងពីរ ពុំអាចមើលអ្វីឃើញឡើយ យើងបានសេចក្ដីវេទនាយ៉ាងខ្លាំងបំផុត ៗ ភ្នែកមានចិញ្ចើម ត្របកភ្នែកនឹងរោមភ្នែក សំរាប់ការពារ កុំឲ្យញើសដែលហូរនៅលើថ្ងាស ឬសំរាម ធូលីអ្វីចូលភ្នែកយើងបាន ៗ យើងក្រលៀសភ្នែកយើងបានដោយងាយ ពីព្រោះរង្វង់ភ្នែកយើងសើមជានិច្ច កែវភ្នែកមានរាងមូល ដូចជាគ្រាប់កូនឃ្លី នៅក្នុងរង្វង់ភ្នែកនោះ ៗ នៅខាងមុខមានស្រទាប់ ប្រស្រីក្ដិចុះបាន នៅខាងក្រោយមានដូចជារនាំង ហើយមានរន្ធតូចមួយ — សំរាប់ឲ្យចូលពន្លឺហៅថាប្រស្រីខ្មៅ នៅខាងក្នុងភ្នែក មានស្រទាប់មួយទៀត សំរាប់នាំពន្លឺទាំងឡាយចូលទៅក្នុងខួរក្បាល ដើម្បីឲ្យយើងមើលឃើញរបស់ផ្សេងៗដែលនៅជុំវិញខ្លួនយើង ហៅថាសរសៃចក្ខុវិញ្ញាណ ៗ

ពាក្យសួរក្នុងមេរៀន .— ភ្នែកសំរាប់ធ្វើអ្វី ៗ បើជាយើងខូចភ្នែកទាំងពីរ នោះយើងនឹងបានសេចក្ដីយ៉ាងណាខ្លះ ៗ ល ៗ

អនាម័យ

មេរៀនក្នុងខែ .— ១ ការសំអាតស្បែក ៗ ២ ការសំអាតខ្លួន ៗ ៣ ការសំអាតដៃ — ត្រចៀក — សក់ ៗ ៤— ការថែរក្សាធ្មេញ ៗ

មេរៀនជាគំរូ .- អំពីការថែរក្សាធ្មេញ .

ប្រដាប់សំរាប់បង្រៀន .- សូមគ្រូរកច្រាសដុសធ្មេញ ថ្នាំដុសធ្មេញ ផ្ទាំងគំនូរធ្មេញជាសុខសប្បាយ ធ្មេញដង្កូវស៊ីតិចដង្កូវស៊ីច្រើន ។ ល ។ មកឲ្យសិស្សពិនិត្យមើល ។

ធ្មេញជាគ្រឿងប្រដាប់មួយសំខាន់ណាស់ ប្រយោជន៍នឹងទំពាអាហារឲ្យហ្មត់ហ្មង ។ បើសិនណាយើងទំពា ឲ្យគ្រាន់តែទក់ៗ ហើយលេបអាហារនោះទៅ តើវានឹងបណ្តាលឲ្យយើងមានរោគយ៉ាងណាខ្លះ ។ វាបណ្តាលឲ្យយើងឈឺក្រពះបាយ នឹងបង្កើតរោគផ្សេងៗ មានជម្ងឺមួល (ជាដើម) ។ ដើម្បីនឹងចៀសវាងរោគទាំងឡាយនេះ តើយើងត្រូវធ្វើដូចម្តេច? (យើងត្រូវថែរក្សាធ្មេញយើង ឲ្យបានស្អាតជាដរាបប្រយោជន៍កុំឲ្យដង្កូវស៊ី) ធ្មេញដង្កូវស៊ីបណ្តាលហេតុយ៉ាងណាខ្លះ? (វាបណ្តាលឲ្យឈឺយ៉ាងខ្លាំង សឹងតែទ្រាំអត់ពុំបាន មួយទៀតទំពាអាហារកំពុំសូវបានល្អិតទេ ហើយអាហារនោះបណ្តាលឲ្យយើងឈឺក្រពះបាយនឹងពោះវៀនទៀតផង ។ ហេតុនេះចូរយើងសំអាតធ្មេញ ឲ្យស្អាតមែនទែន កុំធ្វេសប្រហែសឡើយ គឺដុសលាងធ្មេញនៅវេលាបរិភោគបាយរួច ឬយកសំពត់យ៉ាងស្អាតជ្រលក់ទឹករួចរុំនឹងម្រាមដៃដុសជូតចេញឲ្យស្អាតៗម្យ៉ាងទៀត, បើអ្នកធ្វើបាន, ចូរអ្នកដុសលាងធ្មេញអ្នក នឹងច្រាសដុសធ្មេញ

ពេលព្រឹក - ល្ងាច នឹងសាប៊ូថ្នាំសំរាប់ដុសលាងធ្មេញ ឲ្យបានសព្វគ្រប់ គឺពីក្រោមទៅលើ ពីលើចុះក្រោម តាមបណ្ដោយដើមធ្មេញ ហើយដុសទាំងខាងក្នុង ខាងក្រៅធ្មេញ បើសិនជាដុសលាងបានពេលវេលាដែលបរិភោគអាហាររួច នោះក៏កាន់តែណាស់ទៅទៀត ។

មេរៀនសង្ខេប.– ធ្មេញជាគ្រឿងប្រដាប់មួយដ៏សំខាន់ណាស់ សំរាប់ទំពាអាហារឲ្យបានហ្មត់ហ្មង ដូច្នេះចូរយើងថែរក្សាធ្មេញយើងឲ្យស្អាតកុំឲ្យដង្កូវស៊ី ។ ធ្មេញដង្កូវស៊ី ទំពាអាហារមិនបានល្អិតល្អទេ នាំឲ្យពុំស្រួលដល់ការរំលាយអាហារផង ។ ប្រយោជន៍កុំឲ្យដង្កូវស៊ីធ្មេញ យើងត្រូវដុសលាងយ៉ាងហោចណាស់ នឹងសំពត់ជ្រលក់ទឹក ពេលព្រឹកល្ងាច ។ បើសិនជាធ្វើបាន ត្រូវដុសលាងសំអាតធ្មេញយើងនឹងច្រាសសំរាប់ដុសធ្មេញ ពេលវេលាដែលបរិភោគបាយរួច ។ ទំលាប់ដុសលាងធ្មេញឲ្យស្អាតនេះ ជាការមួយប្រសើរណាស់ ដើម្បីឲ្យបានសុខសប្បាយខ្លួន មិនសំគាល់ជារូបប្រុសឬស្រីទេ ។

ពាក្យសួរក្នុងមេរៀន.– ធ្មេញជាគ្រឿងប្រដាប់ដូចម្ដេច ? ។ យើងត្រូវថែរក្សាធ្មេញយើងឲ្យស្អាតឬទេ ? ។ ពីព្រោះអ្វី ? ។ ធ្មេញដង្កូវស៊ី នោះតើវាបណ្ដាលឲ្យមានហេតុយ៉ាងណាខ្លះ ? ។ យើងត្រូវធ្វើម្ដេច កុំឲ្យដង្កូវស៊ីធ្មេញបាន ។ បើធ្មេញជាល្អ តើមានប្រយោជន៍យ៉ាងណាខ្លះ ? ។ល។

ឧត្តមដ្ឋាន

វិទ្យាសាស្ត្រ

មេរៀនក្នុងខែ.– កំណត់ចែកវិជ្ជាបង្រៀនក្នុងខែតុលានេះដូចគ្នានឹងថ្នាក់មធ្យមដ្ឋានទីពីរដែរ ដូច្នេះសូមបង្រៀនតាមថ្នាក់នោះផងចុះ ។ មួយវិញទៀតកាលពីឆ្នាំសិក្សា ១៩៥០-៥១ នោះខ្ញុំបានជូនមេរៀនជាគំរូខ្លះហើយ ពេលវេលានេះនឹងជូនមេរៀនជាគំរូមួយទៀតដូចមានតទៅ ។

មេរៀនជាគំរូ.– ការរំលាយអាហារ

ប្រដាប់សំរាប់បង្រៀន.– សុំយកផ្ទាំងរូបគំនូរគ្រឿងប្រដាប់សំរាប់រំលាយអាហាររបស់មនុស្ស មកបង្ហាញសិស្ស ហើយនាំសិស្សពិនិត្យមើល តាមលំអាននៃមេរៀនខាងក្រោមនេះ ។

សេចក្តីពន្យល់.– អាហារទាំងឡាយ ដែលយើងបរិភោគរលាយទៅជាតួកាវ ជ្រាបចូលទៅក្នុងឈាម ប្រយោជន៍នឹងទ្រទ្រង់ជីវិតយើង ឲ្យរស់នៅ ហើយបញ្ចេញវត្ថុណាដែលសៅហ្មងទៅក្រៅ ។

យើងបរិភោគអាហារដូចម្ដេច.– យើងកាន់យកអាហារដាក់ទៅក្នុងមាត់ ធ្មេញនឹងថ្គាមទំពាលំអិតអាហារនោះ ទឹកមាត់ចេញមកផ្សើមអាហារ ប្រយោជន៍ឲ្យអណ្ដាតក្រលៀវលេបចូលតាមបំពង់ក ទៅក្នុងក្រពះបាយ ។ នៅក្នុងក្រពះនេះមានអាបោធាតុមួយ បន្ទន់អាហារឲ្យទន់រលាយដូចជាបបរ ចុះទៅក្នុងពោះវៀននេះទៀត មានធាតុមួយយ៉ាងទៀត មកផ្សើមរំលាយអាហារនោះជាបង្ហើយ ។ល។

បរិយោសាន.– ដើម្បីឲ្យបានសេចក្ដីសុខសប្បាយខ្លួននោះ យើងត្រូវបរិភោគអាហារចំណីដូចម្ដេច ។

១ – មិនត្រូវបរិភោគចំណីអាហារ ឲ្យច្រើនហួសកំរិតទេ ហើយទំពាឲ្យល្អិតមែនទែន ចូររើសរកតែអាហារណាដែលល្អបរិសុទ្ធផង ។ បើយើងបរិភោគអាហារច្រើនពេក ក៏នាំឲ្យយើងបានផលអាក្រក់ ដូចជាបរិភោគចំណីអាហារតិចៈពេកដែរ ។ ចូរយើងកុំបរិភោគឲ្យខុសពេលធម្មតា នឹងធ្វើឲ្យក្រពះបាយស្ពឹកឥតប្រយោជន៍ ។

២ - ចូរបរិភោគសាច់នឹងស៊ុតឲ្យតែល្មម កុំបរិភោគឲ្យច្រើនហួសកំណត់ ពីព្រោះសាច់នឹងស៊ុតនោះ នឹងបណ្ដាលឲ្យមានជាតិពុលទៅក្នុងពោះវៀន ហើយបង្កើតឲ្យមានជម្ងឺក្នុងថ្លើមទៀតផង ។

៣ – ចូរបរិភោគបន្លែឲ្យច្រើន នឹងផុនសេចក្ដីសុខសប្បាយខ្លួន ត្រូវបរិភោគតែបន្លែណា ដែលនាំឲ្យមានកម្លាំងដល់ខ្លួនយើង ។ ចំណីអាហារខ្លះ នាំឲ្យមានកំដៅតិច ដូចជាត្រសក់ ស្ពៃ ប៉េងប៉ោះ ។ល។

មេរៀនសង្ខេប.– អាហារដែលយើងបរិភោគនោះ ចូលទៅក្នុងមាត់ មានធ្មេញសំរាប់ទំពាកំទេចទៅជាដុំតូចៗ រួចទឹកមាត់ផ្សើមអាហារនោះ ឲ្យរអិលចូលទៅក្នុងក្រពះបាយតាមបំពង់ក ។ នៅក្នុងក្រពះបាយនេះ មានអាបោធាតុមួយ វាយលំអិតអាហារនោះឲ្យម៉ដ្ឋទៅទៀត ទើបធ្លាក់ចុះទៅក្នុងពោះវៀន ។ នៅកន្លែងនេះមានធាតុម្យ៉ាងទៀត លំអិតអាហារនេះ ឲ្យកាន់តែម៉ដ្ឋផង់ណាស់ទៅទៀត ចំណែកអាហារដែលរលាយទៅជាទឹក ជ្រាបចូលទៅក្នុងពោះវៀនលាយនឹងឈាម ឯកាកអាហារដែលឥតប្រយោជន៍ ក៏ចេញទៅខាងក្រៅ ។

យើងត្រូវបរិភោគអាហារឲ្យតែល្មម ទំពាឲ្យល្អិតមែនទែន ហើយផ្លាស់ប្ដូរអាហារឲ្យញយៗផង ។ កុំបរិភោគសាច់នឹងស៊ុតច្រើនពេកពីព្រោះវាបណ្ដាលឲ្យមានជម្ងឺពោះវៀននឹងថ្លើម ។

ពាក្យសួរក្នុងមេរៀន.– អាហារដែលយើងបរិភោគនោះតើទៅឯណា ។ វាចូលទៅឯណាទៀត ។ អ្វីវាយលំអិតអាហារនៅក្នុងក្រពះបាយ ។ល។

៦ អនាម័យ

មេរៀនក្នុងខែ ៦.– កំណត់ចែកវិជ្ជាបង្រៀនអនាម័យ នៅថ្នាក់ទុតិយដ្ឋាន ក្នុងខែតុលានេះ គឺដូចគ្នានឹងថ្នាក់មធ្យមដ្ឋានឆ្នាំទីពីរដែរ ដូច្នេះ សូមលោកគ្រូយកមេរៀនអនាម័យសំរាប់ថ្នាក់មធ្យមដ្ឋាន ឆ្នាំទីពីរមក បង្រៀនសិស្សផងចុះ ។

អាទិកង្ហួន

វត្ថុស្វាធ្យាយន៍

អំពីសត្វ

សូមគ្រូនាំសិស្សពិនិត្យមើលសត្វខ្លះដែលគួរទុកធ្វើជាគំរូ ឆ្មា, គោ, មាន់, បក្សីយ, កន្ធែប, ត្រី, មេអំបៅ, ខ្យង, ដង្កូវ ។

អាទិត្យទី១.– មេរៀនលេខ ១

អំពីឆ្មា

១.- ខ្លួនឆ្មា – សូមគ្រូឲ្យសិស្សចាប់ឆ្មាមួយមកបង្រៀននាំសិស្សពិនិត្យរូបរាងសត្វឆ្មា ។ ឲ្យសិស្សសង្កេតមើលខ្លួនឆ្មា ។ រាងដូចម្ដេច ។ នាំសិស្សស្ទាប

រោម ៗ ដូចអ្វី? (វែង ហើយរលើបដូចសូត្រ) ។ ឲ្យសង្កេតមើលក្បាល, មាត់ ។ ភ្នែកឆ្មាយ៉ាងដូចម្តេច? កាលណាពន្លឺច្រើន ភ្នែកឆ្មាដូចម្តេច? នៅក្នុងទីងងឹតឆ្មាដើរកត់បានឬទេ? ពុកមាត់ឆ្មាប្រយោជន៍អ្វី? (ប្រយោជន៍ទីស្ទាប នៅទីងងឹត) ត្រចៀកឆ្មាវែងឬទេ? ឆ្មាស្រង់ក្លិនបានឆ្ងាយឬជិត? ឆ្មាលបចាប់កណ្ដុរធ្វើដូចម្តេចខ្លះ?

២- ក្រចកឆ្មា — ឆ្មាមានជើងបួន ក្នុងជើងនិមួយ ៗ មានម្រាមប្រាំគឺជាសត្វចតុបាទ ។ នៅចុងម្រាមជើងមានក្រចកពង់កោងខុបចុះក្រោម ស្រួចលើបចូលលូតចេញបានតាមចិត្ត ។ ឯក្រចកនេះសំរាប់ចាប់ក្រញាំសត្វជាអាហារ កាលណាវាដើរវាលាក់ក្រចកដើម្បីកុំឲ្យសឹក) ។

៣- ធ្មេញឆ្មា.- គ្រូបើកមាត់ឆ្មានាំសិស្ស មើលធ្មេញថ្គាម ៗ ថ្គាមវែងឬខ្លី? ថ្គាមវែងនឹងថ្គាមខ្លីថ្គាមណាខ្លាំងជាង? ចង្កូមឆ្មាកងដូចម្តេច? សម្រាប់ខាំអ្វី

៤.- អាហារឆ្មា.- ឆ្មាស៊ីអ្វី? វាចាប់សត្វអ្វីខ្លះយកមកបរិភោគ? សត្វណាខ្លះនៅក្នុងព្រៃដែលបរិភោគសាច់ដូចឆ្មា?

មេរៀនលេខ១២.- អំពីមាន់

របស់សំរាប់បង្រៀន.- គ្រូត្រូវរកមាន់រស់មួយនឹងពងមាន់ ៗ នាំសិស្សពិនិត្យមើលភ្នែកវាតូចហើយមូល ត្រចៀកវាគ្មានស្លឹកទេ ៗ កវាបត់បានតាមចិត្ត ។ ជើងវាមានស្រកា ហើយមានខ្នាល់ផង ។ ស្លាបវាគេកាបទីងទាញ

ត្រដាក់បាន ៗ លើក្បាលវាមានសេរ ៗ មាន់ជាសត្វពងហើយក្រាបកំរែត ២១ ថ្ងៃនឹងញាស់បានជាកូនមាន់)ៗ

អាទិត្យទី២.- មេរៀនលេខ១.– អំពីកង្កែប.

របស់សំរាប់បង្រៀន.– គ្រូត្រូវរកពងកង្កែបហើយនឹងកូនក្អាត់ដាក់ក្នុងកែវ រកកង្កែបរស់មួយផងៗ នាំសិស្សពិនិត្យមើលក្បាលវាពងវែង, ភ្នែកវាធំ ៗ រន្ធះមាត់ធំជិតមកត្រចៀកៗ ជើងវាបួន ៗ ជើងមុខមានម្រាមបួនហើយខ្លី ៗ ជើងក្រោយវែងហើយមាំ មានម្រាមប្រាំជាប់នឹងស្បែកស្តើង ៗ កង្កែបមិនចេះដើរទេ វាលោតគឺជាសត្វនៅលើគោកក៏បាន នៅក្នុងទឹកក៏បាន ៗ

មេរៀនសង្ខេប .– កង្កែបមានជើងបួន ៗ ជើងពីរខាងមុខខ្លី ជើងពីរខាងក្រោយវែងហើយមាំ ៗ ជើងក្រោយនេះហើយដែលវាសំរាប់លោតនឹងហែលទឹក ៗ ស្បែកវារលីង, ត្រជាក់ហើយសើមជានិច្ច គឺជាសត្វនៅក្នុងទឹកក៏បានលើគោកក៏បាន ប៉ុន្តែវាត្រូវការនឹងខ្យល់អាកាសដើម្បីនឹងដកដង្ហើមដូចសត្វដទៃឯទៀតដែរ ៗ វាកើតអំពីពង ក្នុងរវាងពីរបីថ្ងៃ ពងនោះញាស់បានជាកូនក្អុក គឺជាសត្វខ្លួនតូចក្បាលធំ កន្ទុយវែងគ្មានជើង ហើយដកដង្ហើមយកខ្យល់តាមស្រកីដូចជាត្រី មិនយូរប៉ុន្មានកូនក្អុកនោះធំឡើងដុះជើងជុះស្រកីទៅហើយ កន្ទុយកាន់តែរួញៗ

ទៅលុះតែបាត់អស់ គេហៅថាកូនកង្កែបយូរទៅកូនកង្កែបនោះទៅជាមណ្ឌុកជាតិហើយដកជន្ទើមតាមសត្វវិញ ។ ក្នុងពួកមណ្ឌុកជាតិ មានសត្វកង្កែប, គីង្គក់, ហ៊ុង ។ ល ។

មេរៀនលេខ ២ .– អំពីត្រី

សូមគ្រូមើលក្នុងសៀវភៅវិទ្យាសាស្ត្រសំរាប់កាចិកដ្ឋានទំព័រទី២៩ ។

អាទិត្យទី៣ .– មេរៀនលេខ ១ .– អំពីមេអំបៅ.

របស់សំរាប់បង្រៀន .– គ្រូត្រូវរកមេអំបៅមួយកុំឲ្យដាច់ដោយអ្វីទាំងអស់ នាំសិស្សពិនិត្យមើលមេអំបៅមានប៉ុន្មានចំណែក ? អ្វីខ្លះ ? មានស្លាបប៉ុន្មាន ?

មេរៀនសង្ខេប .– ខ្លួនមេអំបៅមានបីចំណែកៈ គឺក្បាល, ទ្រូងនឹងពោះនៅក្បាលមានមាត់ ឯមាត់នេះបែបជាបំពង់តូចមួយសំរាប់ជញ្ជក់អាហារ ។ មានភ្នែកពីរធំហើយមានកំប៉ោយហៅថា (ចង្កា) ដូចជាស្នែងកំរើកបាន ។ នៅទ្រូងមានជើងប្រាំមួយហើយធម្មតាមានស្លាប ៤ ។

អាទិត្យទី ៤ .– មេរៀនលេខ ១– ការចិញ្ចឹមសត្វ–

សូមគ្រូមើលមេរៀនក្នុងទស្សនាវដ្ដីឆ្នាំសិក្សា ១៩៥០ – ៥១, ខែតុលា ទំព័រទី ៨៧ ។

មេរៀនលេខ ២.– ដង្កូវនាង

របស់សំរាប់បង្រៀន :– មេអំបៅ – សំបុកនាង – សំបុកកាត់ ដឹកដៀ ស្លឹកមន (បើគ្មានរបស់អស់នេះត្រូវគូររូបជំនួស)។

មេរៀនសង្ខេប .– ប្រៀបដូចជាមេអំបៅដង្កូវនាង មុនដំបូង ជាពងតូចមួយ ពងនោះញាស់បានជាដង្កូវនាង យូរបន្តិចទៅដង្កូវនោះ ពួនធ្វើសំបុកមួយចូលទៅនៅក្នុងនោះកើតជាដឹកដៀនៅស្ងៀម ហើយពុំ មានស៊ីអាហារឡើយ បន្តិចទៅដឹកដៀនោះដុះស្លាបហើយកាត់សំបុក ចេញមកជាមេអំបៅ ។ (សូមគ្រូដេញដោលសិស្សអំពីផលប្រយោជន៍ ដង្កូវនាង)

អាទិកឃ្លូន

វិធីបង្ការរោគ

អាទិត្យទី១– មេរៀនលេខ១– ត្រូវប្រើទឹកនឹងសាប៊ូដុសសំអាតខ្លួន ខ្លួនយើង មុខ ដៃនឹងជើង តែងតែមានធូលីមកប៉ះពាល់ប្រឡាក់ជានិច្ច។ ហេតុនេះត្រូវងូតទឹកដុសលាងមុខនឹងទឹកក្តៅក៏បាន ទឹកត្រជាក់ក៏បានតែ

បើទំលាប់ប្រើទឹកក្ដៅបាននោះជាការសំខាន់ណាស់ ព្រោះទឹកក្ដៅអាចនឹងរំលាយជាតិក្អែលនឹងជាតិខ្លាញ់បានស្រួល ទឹកត្រជាក់លាងខ្លាញ់មិនជ្រះស្អាតទេ ។ បើយើងប្រើទឹកក្ដៅយើងមិនប្រើសាប៊ូបាន ។ តែបើយើងប្រើទឹកត្រជាក់តោងតែប្រើសាប៊ូផង ។ ព្រោះសាប៊ូរំលាយជាតិខ្លាញ់បានហើយសម្លាប់មេរោគផង ។ បើយើងប្រើតែទឹកទទេ ទឹកមិនអាចនឹងជំរះជាតិខ្លាញ់នឹងសម្លាប់រោគបានឡើយ ។

រាល់តែល្ងាចបើរួចការងារហើយ ត្រូវងូតទឹកដុសសាប៊ូលាងជំរះខ្លួនប្រាណទើបបានសេចក្ដីសុខសប្បាយ ។

មេរៀនលេខ១២.– ត្រូវប្រើទឹកនឹងសាប៊ូដុសសំអាតខ្លួន (ត)

ចូរយើងដុសលាងដៃនឹងសាប៊ូ វេលាមុនបរិភោគអាហារហើយនឹងវេលាត្រឡប់មកពីបង្គន់វិញ ។ ចូរយើងកុំភ្លេចថាដៃនេះហើយដែលសំរាប់ចាប់កាន់អាហារបរិភោគ ។ ក្រចកអ្នកណាមានក្អែលខ្មៅ គេសំគាល់ថាមនុស្សនោះស្មោកគ្រោក ត្រូវច្កេះជូតដុសក្រចករាល់ថ្ងៃ ។ ត្រូវរកបំណិតឫស្សីតូចមួយចិតយ៉ាងស្រួច យកមកច្កេះក្រចកបានហើយ កុំយកម្រាមដៃមកបៀមក្នុងមាត់ ។

អាចម៍ក្រចកខ្មៅក្រខ្វក់នេះ គឺជាលក្ខណការស្មោកគ្រោក មួយទៀតគឺជាការអន្តរាយផង ។

អាទិត្យទី២ មេរៀនលេខ ១- ការថែរក្សាធ្មេញ-

សូមមើលក្នុងសៀវភៅវិធីបង្ការរោគសំរាប់បរិវច្ឆណាដ្ឋានទំព័រទី ១៥

មេរៀនលេខ ២.- ការថែរក្សាធ្មេញ -(ត)

អាទិត្យទី ៣.- មេរៀនលេខ ១ - ការថែរក្សាសក់

ត្រូវដុសលាងសក់នឹងទឹកលាយសាប៊ូ ៨ ថ្ងៃ ១ ដង ៗ នៅស្រុកស្រែណាដែលគេរកសាប៊ូប្រើជានិច្ចមិនបាន ត្រូវយកក្បុងផ្ទឹមកប្រោះយកទឹក ឬយកផ្លែសំបួរមកកក់ក្បាលក៏បានដែរ ៗ ត្រូវថែរក្សាក្រាសស្និតប្រាសកន្ត្រៃកាត់សក់ឲ្យស្អាតមែនទែន ៗ របស់សំអាងខ្លួនទាំងអស់នេះត្រូវទុកប្រើប្រាស់សំរាប់តែខ្លួនអ្នក ៗ ចូរអ្នកប្រយ័ត្នអ្នកកាត់សក់ ត្រូវប្រាប់គេឲ្យលាងដៃឲ្យ យកក្រាសកន្ត្រៃទៅពេលអណ្ដាតភ្លើងដុតស្រា មុននឹងយកមកកាត់សក់អ្នក ៗ ធ្វើដូច្នេះអ្នកនឹងចៀសវាងជម្ងឺធ្ងន់ តែងតែកើតមានដល់ស្បែកក្បាល ៗ

មជ្ឈិមដ្ឋានទី ១

វត្ថុស្វាធ្យាយន៍

អាទិត្យទី ១– មេរៀនលេខ ១.- កាយ វិញ្ញាណ ៖- ស្បែក·

កាយវិញ្ញាណដឹងដោយប៉ះពាល់ដល់ស្បែកគ្រប់អន្លើខ្លួនយើង ប៉ុន្តែស្បែកដៃច្រើនដឹងជាងគេ ។ ស្បែកមានពីរស្រទាប់ ស្រទាប់មួយស្តើងនៅខាងលើហៅថាស្បែកក្រៅ ស្រទាប់មួយទៀតក្រាស់នៅខាងក្រោមហៅថាស្បែកក្នុង នៅក្នុងស្រទាប់ក្រោមនេះមានសរសៃសំពប់បង្ហូរញើសចេញមក កាលណាប៉ះពាល់នឹងរបស់ ដៃអាចឲ្យយើងដឹងថារបស់នោះត្រជាក់ ឬ ក្តៅមានរាងយ៉ាងដូច្នេះដូច្នោះ រឹងឬទន់ ។ ម្រាមដៃសំពប់ឲ្យយើងកាន់យករបស់ ពីព្រោះវាមានសន្ទាក់បត់បាន ។

មេរៀនលេខ ២ - ចក្ខុ ញាណ ៖ ភ្នែក·

ភ្នែកយើងប្រៀបដូចជាដុំមួយមូលនៅក្នុងរន្ធធំហៅថារន្ធភ្នែក ។ ឯភ្នែកឬដុំមូលនោះកើតអំពីជាតិមួយ ស ហៅថាប្រស្រីសនៅជ្រុងខាងមុខ ភ្នែកស្រទាប់ប្រស្រីសនេះធ្លុះបាន ហើយគេហៅថាកែវភ្នែក នៅខាង

ក្រោយកែវនោះ មានដូចជារនាំងបញ្ឈរមានរន្ធតូចមួយសំរាប់ឲ្យពន្លឺចូលបាន រនាំងនឹងរន្ធតូចនេះគេហៅថាប្រស្រីខ្មៅ នៅខាងក្នុងទៀតមានស្រទាប់មួយទៀតហៅថាស្រទាប់ទទួលពន្លឺ ស្រទាប់នេះសុទ្ធតែសរសៃបែកចេញពីសរសៃមួយហៅថាសរសៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ ពន្លឺទាំងប៉ុន្មានដែលចូលទៅក្នុងភ្នែកយើងនោះ ស្រទាប់ទទួលពន្លឺ ទទួលយកទៅទាំងអស់ ហើយសរសៃចក្ខុវិញ្ញាណនោះនាំចូលទៅក្នុងខួរក្បាល ដូច្នេះបានជាយើងឃើញរបស់ផ្សេងៗ ទាំងពួងនៅជុំវិញយើង ។

ភ្នែកយើងមានរោមចិញ្ចើមគ្របការពារពីលើចុះមកក្រោមបន្តិចមានគ្របកហៅថាគ្របកភ្នែកនិងរោមភ្នែក ។

ទឹកភ្នែកមានដក់នៅក្នុងអណ្ដូងមួយកំពស់ស្មើនឹងសៀតផ្កា គៀនសង់ខាងភ្នែក ។

អាទិត្យទី២. មេរៀនលេខ ១ – សោតវិញ្ញាណ ៖ ត្រចៀក ។

ត្រចៀកជាប្រដាប់សំរាប់ឲ្យឮសព្ទសូរទាំងពួង សូរនោះគឺជារបស់ញ័រមកប៉ះនឹងត្រចៀកដោយខ្យល់អាកាសឬដោយរបស់ដទៃមានរូបនាំមក ។ ត្រចៀកនមួយៗ បែកជាបីសង្កាត់គឺត្រចៀកក្រៅត្រចៀកកណ្ដាលត្រចៀកក្នុង ។

ត្រចៀកក្រៅមានស្លឹកត្រចៀក ហើយនឹងប្រហោងត្រចៀក ត្រចៀកកណ្ដាល ប្រៀបដូចជាប្រអប់មានក្រដាសនៅខាងក្នុងខណ្ឌពីត្រចៀកក្នុង ឯក្រដាសនេះស្ដើងដូចជាស្បែកដែលគេពាសស្គរ ។

ត្រចៀកក្នុងនៅជាប់នឹងឆ្អឹងមួយរឹងហើយមានរន្ធច្រើន ឯរន្ធមួយវៀនដូចជាខ្យងក្នុងរន្ធនេះ មានសរសៃសោតវិញ្ញាណ បែកមកពីខួរក្បាល ស្នូរសំឡេងដែលមកប៉ះនឹងស្លឹកត្រចៀកចូលទៅដល់សរសៃសោតវិញ្ញាណតាមក្រដាសត្រចៀក សរសៃនេះនាំដំណឹងទៅដល់ខួរក្បាល ។

មេរៀនលេខ១២ - ជិវ្ហាវិញ្ញាណ - អណ្ដាត. និងឃានវិញ្ញាណ: ច្រមុះ

ជិវ្ហាវិញ្ញាណក៏ដូចជាកាយវិញ្ញាណដែរ គឺដឹងដោយសារអណ្ដាតនិងស្បែកមាត់ ។ អណ្ដាតគឺជាសាច់ដុំមួយនៅកណ្ដាលមាត់ ហើយនៅលើអណ្ដាតនោះមានកន្ទួលតូចៗ ច្រើនដ៏មានសរសៃវិញ្ញាណតូចៗមកដុះភ្ជាប់សរសៃនេះនាំដំណឹងរសជាតិទៅប្រាប់ខួរក្បាល ។

សរសៃជិវ្ហាវិញ្ញាណនេះដឹងជាតិអាហារផ្សេងៗ លុះតែអាហារនោះរលាយ ។ យើងដឹងក្លិននឹងច្រមុះ ។ ច្រមុះមានប្រហោងពីរហៅថាប្រហោងច្រមុះ ហើយនឹងខ្ទង់ច្រមុះមានរន្ធពីរទៀតគឺរន្ធច្រមុះ ។ នៅក្នុងច្រមុះមានសរសៃឃានវិញ្ញាណមកដុះភ្ជាប់ជាច្រើន ហើយមានរោមដុះផង ឯរោមនេះសំរាប់បង្ការកុំឲ្យធូលីចូលនៅក្នុងច្រមុះបាន ។

អាទិត្យទី៣- មេរៀនលេខ១- ការរំលាយអាហារ

ឯការរំលាយអាហារអាចធ្វើឲ្យអាហារយើងបរិភោគរលាយទៅជាវត្ថុរាវ ហើយចូលទៅលាយនឹងឈាមបាន ។

អាហាររលាយក្នុងគ្រឿងប្រដាប់សំរាប់រំលាយគឺមាត់ (នៅក្នុងមាត់នោះមានធ្មេញ អណ្ដាតជ្រមទឹកមាត់) បំពង់ក, ក្រពះ ពោះវៀន ថ្លើម នឹងប្រម៉ាត់ ។ អាហារដែលទឹកមាត់ជ្រមរួចហើយនោះចូលតាមបំពង់ក ទៅក្នុងក្រពះហ្វាយ ក្នុងនោះមានអាបោធាតុមួយទៀតមកបន្ទន់អាហារឲ្យទន់មែនទែន អាហារនោះរលាយទៅដូចជាបបរបេះទៅក្នុងពោះវៀនមានអាបោធាតុមួយផ្សេងទៀតមកជ្រមរំលាយបង្ហើយ អាហារនោះ ឯចំណែកអាហារណាដែលចូលតាមពោះវៀនបានក៏ចូលទៅលាយនឹងឈាម ឯចំណែកអាហារមួយទៀតដែលពុំត្រូវការក្នុងខ្លួនមនុស្សយើងនោះក៏ចេញមកចោលខាងក្រៅ ។

មេរៀនលេខ២- ការដកដង្ហើម

ការដកដង្ហើមអាចឲ្យយើងស្រូបយកខ្យល់អាកាសចូលទៅក្នុងខ្លួនប្រយោជន៍នឹងឲ្យទៅព្រោះឈាម មនុស្សក្ដី សត្វក្ដីរុក្ខជាតិក្ដី បើគ្មានដកដង្ហើមនឹងស្លាប់ ខ្យល់អាកាសដែលស្រូបនោះចូលទៅក្នុងខ្លួន តាមច្រមុះ

ហើយទឹងមាត់ រួចទៅខាងក្រោមបំពង់អាហារ ចូលទៅតាមបំពង់ខ្យល់ធ្លាក់ទៅដល់សួត នៅដើមបំពង់ខ្យល់មានប្រដាប់មួយហៅថាកន្ទើតៗនេះជាប្រដាប់សំរាប់ឲ្យឮសំឡេងនៅខាងចុងបំពង់ខ្យល់មានបំពង់ពីរទៀតហៅថាទងសួត ទងសួតចូលទៅដល់ក្នុងសួត បែកប្រពាក់គ្នាជាច្រើនឥតគណនា សួតនៅក្នុងទ្រូង សួតមួយនៅខាងឆ្វេង មួយទៀតនៅខាងស្តាំ ហើយមានដូចជាថង់មួយរុំព័ទ្ធជុំវិញ ហៅថាស្រោមសួត ។

ការដកដង្ហើមចូលជាការដែលយើងស្រូបខ្យល់ចូលមកក្នុងខ្លួនយើង ឯខ្យល់នោះចូលដល់ក្នុងសួតអាចឲ្យសួតហើយទឹងទ្រូងប៉ោងឡើង ។ ឯការដកដង្ហើមចេញ ជាការយើងបញ្ចេញខ្យល់ពីក្នុងខ្លួនយើង នាំឲ្យសួតហើយទឹងទ្រូងផតចុះទៅ ។

ដូច្នេះយើងពល់គ្នាត្រូវទំលាប់រៀនស្រូបខ្យល់តាមច្រមុះ កុំស្រូបតាមមាត់ ។

អាទិត្យទី ៤·- មេរៀនលេខ ១-ការឈាមរត់ក្នុងខ្លួន

ឈាមរត់ចូលសព្វកន្លែងក្នុងខ្លួនយើង ហើយហូរពុំមានឈប់សោះឡើយ បើកាលណាឈាមលែងរត់យើងស្លាប់ ។

គ្រឿងប្រដាប់សំខាន់នាំឈាមរត់គឺ បេះដូង ឯបេះដូងនោះគឺជាសាច់ដុំមានប្រហោងក្នុងហើយមានសួតនៅអមសងខាង ។

ឈាមរត់តាមសរសៃឈាម ។ ផែកជាសរសៃនាំឈាមក្រហមមកពីបេះដូង ហើយផែកជាសរសៃតូចៗ រួមមកសរសៃនាំឈាមខ្មៅចូលទៅបេះដូងវិញ កាលណាបេះដូងរួមរួញទៅ ឈាមបាញ់ចេញទៅក្នុងខ្លួនយើង តាមសរសៃឈាមក្រហម ហៅថា មេសរសៃឈាមក្រហម សរសៃនេះផែកជាសរសៃតូចៗ ច្រើនណាស់ទៅទៀត កាលណាឈាមលែងចោលអាហារហើយៗ វាផាប់កំទេចកំទីដែលនាំឲ្យវាខ្មៅនោះ វាត្រឡប់មកបេះដូងវិញតាមសរសៃឈាមខ្មៅ ហើយឈាមនោះហូរទៅក្នុងសួត រួចវាចេញមកវិញមានពណ៌ក្រហមដោយសារមានធាតុខ្យល់ម្យ៉ាងបាំង ហៅថា (អុកស៊ីហ្សែន = Oxygéne) ។ វាយព្រោះយកកំទេចកំទីនោះចេញហើយហូរត្រឡប់ចូលក្នុងបេះដូងវិញរួចហូរផែកទៅពាសពេញក្នុងខ្លួនយើង ។

កាលណាឈាមហូរបន្តិចៗម្ដង គ្រឿងប្រដាប់ក្នុងខ្លួនយើងទទួលអាហារគាប់តែតិចៗទៅ ហើយក៏ផ្សាយទៅ ហេតុដូច្នេះយើងពុំត្រូវស្លៀកពាក់ខោអាវចង្អៀតឡើយ ពីព្រោះក្រែងវាបង្អាក់ផ្លូវឈាមរត់ ។

មេរៀនលេខ ២ - រៀនសាឡើងវិញ

វិធីបង្ការរោគ

ការថែរក្សាខ្លួន

អាទិត្យទី ១ .– ការថែរក្សាមាត់និងធ្មេញ.

សូមមើលក្នុងសៀវភៅវិធីបង្ការរោគទំព័រទី១៥ - ១៦

អាទិត្យទី ២ .– ការថែរក្សាភ្នែក

សូមមើលសៀវភៅដដែលទំព័រទី ១៨ - ១៩ - ២០ - ២១

អាទិត្យទី ៣ .– ការថែរក្សាត្រចៀក

សូមមើលសៀវភៅដដែលទំព័រទី ២២ - ២៣

អាទិត្យទី ៤ .– វិធីបង្ការរោគចំពោះការដកដង្ហើម

មេរៀន.– ដើម្បីឲ្យបានសុខសប្បាយខ្លួនត្រូវតែចេះដកដង្ហើមហើយដកតែអាកាសស្អុំល្អ ។

ក) ប្ដូររៀនដកដង្ហើម.- ប្ដូរដកដង្ហើមតាមច្រមុះ កុំដកដង្ហើមតាម·មាត់ ៖ តាមរន្ធច្រមុះ អាកាសឡើងក្ដៅហើយ ព្រះធូលីដែលជាប់មេរោគចេញអស់ ។ យូរៗគេរនឹងដកដង្ហើមឲ្យបានវែងម្ដង ដើម្បីកំចាត់ខ្យល់ឲ្យអស់ចេញពីសួត ។

១) ចូរដកដង្ហើមតែអាកាសសុទ្ធ.– អាកាសសុទ្ធមានតាមមាត់សមុទ្រ ទីទួលភ្នំ ៗ នៅស្រុកស្រែក៏មានអាកាសសុទ្ធដែរ ឲ្យតែខុសពីទីបឹងកន្លែងបាក់ដី ៗ ចូរកុំអាស្រ័យដំណេកគ្នាច្រើនពេកក្នុងបន្ទប់បិទជិត៖ អ្នកនឹងឈឺក្បាលឬវិលមុខ ៗ ចូរបើកទ្វារបង្អួចឲ្យស្រឡះ ៗ ចូរទម្លាប់ដើរយកខ្យល់អាកាស តែចូរកុំឲ្យប៉ះខ្យល់ត្រជាក់ឲ្យសោះកាលណាអ្នកកំពុងបែកញើស ៗ

សូមគ្រូតែងពាក្យសួរនឹងមេរៀនសង្ខេបផងចុះ ៗ

កុមារដ្ឋាន

វត្ថុស្វាធ្យាយន៍

អាទិត្យទី ១.– អំពីថ្ងៃ

សូមគ្រូរកប្រក្រតិទិនបារាំងខ្មែរមកឲ្យសិស្សមើលថ្ងៃខែផង ៗ កំណត់ពេលវេលាក្នុងមួយថ្ងៃ ពីអធ្រាត្រទៅទល់នឹងថ្ងៃត្រង់ហៅជាព្រឹក ពីថ្ងៃត្រង់ទៅទល់នឹងអធ្រាត្រហៅជាល្ងាច ពេលទាំងពីរនេះមួយៗមាន ១២ ម៉ោង មួយម៉ោងមាន ៦០ មីនុត មួយមីនុតមាន ៦០ នាទី ៗ

ក្នុងមួយអាទិត្យមានប្រាំពីរថ្ងៃ ឲ្យសិស្សរាប់ថ្ងៃទាំង ៧ នោះ ។

ក្នុងមួយខែមាន ២៩ ថ្ងៃ ឬ ៣០ ថ្ងៃ ១២ ខែត្រូវជាមួយឆ្នាំ ។

អាទិត្យទី ២.– អំពីខែ

សូមគ្រូយកមហាសង្ក្រាន្តខ្មែរមកបង្ហាញឲ្យបេះមើលផង ខែខ្មែរចែកជាពីរចំណែក គឺកើតមាន ១៥ ថ្ងៃ រនោចមាន ១៤ ថ្ងៃ ឬ ១៥ ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃ ១៥ កើត គេហៅថាថ្ងៃពេញបូណ៌មី ពីព្រោះយប់ថ្ងៃនោះព្រះចន្ទ្រក៏ពេញរង្វង់ ថ្ងៃ ១៤ ឬ ថ្ងៃ ១៥ រោចគឺថ្ងៃខែដាច់ ។

ដូច្នេះក្នុងមួយខែខ្មែរមាន ២៩ ថ្ងៃឬ ៣០ ថ្ងៃជាកំណត់ដរាប ក្នុង ១ ឆ្នាំមាន ១២ ខែ ។

(ឲ្យសិស្សមើលលើមហាសង្ក្រាន្តខ្មែរ ។)

គឺខែមិគសិរ – បុស្ស មាឃ – ផល្គុន – ចេត្រ – ពិសាខ – ជេស្ឋ អាសាឍ – ស្រាពណ៍ – ភទ្របទ – អស្សុជ និងកត្តិក ឲ្យរៀនសំគាល់លេខខែផង ជាការមានប្រយោជន៍ក្នុងសំបុត្រស្នាមដូចជាគេសរសេរថា ថ្ងៃ ២ ៣ ១០ គឺជាថ្ងៃចន្ទ្រ ៣ កើតខែភទ្របទ ។

មេរៀនសង្ខេបសូមឲ្យគ្រូតែងឲ្យសិស្សរៀនផងចុះ ។

អាទិត្យទី ៣.– អំពីរៀនមើលប្រក្រតីទិន

យកប្រក្រតីទិនមកបង្ហាញឲ្យសិស្សមើលថ្ងៃ ខែ ។

អាទិត្យទី ៤.- អំពីរដូវនៅស្រុកខ្មែរ

នៅនគរខ្មែរយើងតាមធម្មតា មានរដូវពីរគឺ រដូវប្រាំងនឹងរដូវវស្សា រដូវប្រាំងចាប់តាំងពីពាក់កណ្ដាលខែកត្ដិក ទៅទល់នឹងពាក់កណ្ដាលខែជេស្ឋ រដូវវស្សា ពីពាក់កណ្ដាលខែជេស្ឋទៅទល់ដើមខែកត្ដិក ។

រដូវប្រាំងគ្មានភ្លៀងធ្លាក់ទេ. គឺជារដូវមានប្រយោជន៍. ខាងអ្នកធ្វើចំការ. រដូវវស្សាត្រូវខាងអ្នកដែលធ្វើស្រែ. ។

សូមគ្រូពន្យល់ទឹងតែងសេចក្ដីសង្ខេបឲ្យរៀនផងចុះ ។

កុមារដ្ឋាន

វិធីបង្ការរោគ

ឯរបៀបបង្រៀនវិធីបង្ការរោគដែលមានពាយខាងក្រោមនេះ សូមគ្រូយកក្មេងណាមួយមកដុសលាងខ្លួនវ៉ានៅមុខសិស្សទាំងអស់ ដើម្បីឲ្យវ៉ារៀនធ្វើតាមខ្លួនឯងមិនចាំបាច់ម្ដាយឪពុកធ្វើឲ្យ ឯការពន្យល់តែមាត់ទទេ មិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ។

អាទិត្យទី ១ - ការសំអាតខ្លួនប្រាណ. ។

អាទិត្យទី ២- ការលុបលាងមុខនិងក្អែកហើយនិងត្រចៀក

អាទិត្យទី ៣- ការសំអាតក្រចកដៃនិងជើង ។

អាទិត្យទី ៤ ការសំអាតធ្មេញ ។

សូមគ្រូយកច្រាសនឹងថ្នាំដុសធ្មេញមកឲ្យក្មេងវាដុសដើម្បីវាចេះប្រើ ចេះសំអាត ។

បរិប្ពណាដ្ឋន

វត្ថុស្វាធ្យាយន៍

អាទិត្យទី១ អំពីការរំលាយអាហារ

សូមគ្រូគូររូបគ្រឿងប្រដាប់សំរាប់រំលាយអាហារពន្យល់ ហើយបង្ហាញសិស្សឲ្យស្គាល់កន្លែងមាត់បំពង់អាហារ ក្រពះ ពោះវៀន ។

ចោទសួរសិស្សឲ្យឆ្លើយរកការរំលាយអាហារដែលយើងខានមិនបាននោះ-គឺអ្វីខ្លះ អាហារដែលយើងបរិភោគទៅ បើមិនរលាយរលួយទៅយើងមានជីវិតឬទេ? និងបរិភោគយើងត្រូវការអ្វីខ្លះ ? ។

សេចក្ដីសង្ខេប – យើងត្រូវបរិភោគប្រយោជន៍ឲ្យរស់ជីវិត ការដែលបរិភោគអាហារ ហើយរំលាយអាហារឲ្យទៅជាវត្ថុរាវជ្រាបទៅ. ក្នុងឈាមបាននោះហៅថា ការរំលាយអាហារ ។

កាលណាយើងបរិភោគ យើងទំពាអាហារដំមានទឹកមាត់ផ្សំអាហារធ្លាក់ពីមាត់ទៅបំពង់កទៅក្រពះទៅពោះវៀន នៅក្នុងពោះវៀនអាហារដែលរលាយស្រេចហើយនោះ ក៏បែកជាពីរចំណែកជាដើម ចំណែកមួយត្រូវនៅក្នុងខ្លួន ចំណែកមួយទៀតត្រូវបញ្ចេញចោលទៅក្រៅ ។

អាទិត្យទី២ ការដកដង្ហើម

សូមមើលហើយ បង្រៀនតាមសៀវភៅវត្ថុសាធ្យាយន៍សំរាប់បរិច្ចណដ្ឋានទំព័រទី១៤

អាទិត្យទី៣ អំពីវិញ្ញាណ៥

វិញ្ញាណប្រាំគឺ កាយវិញ្ញាណ ចក្ខុវិញ្ញាណ សោតវិញ្ញាណ ជីវ្ហាវិញ្ញាណ នឹងឃានវិញ្ញាណ ។

សូមមើលសៀវភៅដដែលទំព័រទី ២០–២១–២២–២៣–២៤–២៥ ។

អាទិត្យទី ៤.– ច្បាប់ដើរនៅផ្លូវ

សូមគ្រូមើលមេរៀនក្នុងសៀវភៅដដែលទំព័រលេខ ១០៤

បរិបូណាដ្ឋន

វិធីបង្ការរោគ

អាទិត្យទី ១ .– អំពីក្អក និងការថែរក្សាក្អក

សូមមើលមេរៀនក្នុងសៀវភៅវិធីបង្ការរោគទំព័រលេខ ១៨ ។

អាទិត្យទី ២ ._ អំពីត្រចៀក និងការថែរក្សាត្រចៀក

សូមមើលក្នុងសៀវភៅដដែលទំព័រ ២២

អាទិត្យទី ៣ .– អំពីធ្មេញ និងការថែរក្សាធ្មេញ

សូមមើលតាមសៀវភៅដដែលទំព័រទី ១៩

អាទិត្យទី ៤ .– អំពីការថែរក្សាសក់

សូមមើលតាមសៀវភៅដដែលទំព័រ ២៣

លោកនីតិ

សម្រាប់គ្រប់ថ្នាក់

មេឃុំ

នៅក្នុងឃុំនិមួយៗ មានមន្ត្រីម្នាក់ ជាអាណាព្យាបាលលើឃុំដែលរាជការរដ្ឋបាលឲ្យងារជាមេឃុំ ។

មេឃុំមានស្មៀនម្នាក់ មានជំទប់ក្រុមជំនុំទីផងមេភូមិជួយធ្វើការ ជំទប់មាន ៤ នាក់តាមធម្មតា ។

មេឃុំត្រូវទារពន្ធគ្រប់ជំពូកក្នុងឃុំ ត្រូវទទួលពាក្យបណ្ដឹងពីរាស្ត្រ ហើយផ្សះផ្សាទៀតផង បើគូសត្រូវពុំសុខចិត្តត្រូវបញ្ជូនពាក្យនោះទៅចៅហ្វាយស្រុកតាមរយៈ ដើម្បីឲ្យតុលាការជំនុំជំរះតាមច្បាប់ ។

ពាក្យសួរ.- ភូមិអ្នកនៅក្នុងឃុំណា ? អ្នកណាត្រួតត្រាលើឃុំ ? មុខក្រសួងមេឃុំយ៉ាងណាខ្លះ ? ។ល។

មនុស្សបំណុះឃុំ

គ្រប់ភូមិគ្រប់ឃុំ នៃប្រទេសកម្ពុជាយើង ពុំមែនមានសុទ្ធតែជាតិខ្មែរទេ គឺមានបរជនដែរ ដូចចិន យួនជាដើម មានរបរកស៊ីផ្សេងពីគ្នាប៉ុន្តែជនទាំងនេះទុកជារាស្ត្របំណុះឃុំដូចគ្នា ពីព្រោះមានទីលំនៅក្នុងរយៈឃុំនោះ ហើយបានបង់ពន្ធគ្រប់ជំពូកជូនរាជការក្នុងឃុំនោះផង ។ បណ្ដាជនក្នុងឃុំត្រូវឲ្យដឹងករណីយកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

ត្រូវជួយ ទំនុកបំរុងរាជការឃុំ វេលាដែលមានអាសន្នប្រតិបត្តិតាមច្បាប់បញ្ញត្តិដូចមានខាងក្រោមនេះ ៖

ត្រូវបង់ពន្ធគ្រប់ជំពូកជូនមេឃុំតាមច្បាប់បញ្ញត្តិ

ត្រូវប្ដឹងភ្នាក់ងារឃុំ កាលណាមានមនុស្សទុច្ចរិតឬមនុស្សអាក្រក់ផ្សេងៗ ។

បើចង់ទៅនៅទីកន្លែងណាទៀតត្រូវប្ដឹងមេឃុំឲ្យចំណាយឈ្មោះចេញពីបញ្ជីឃុំចាស់

ត្រូវយកកូនទៅសុំបណ្ដុះអុតនឹងចាក់ថ្នាំការពារជម្ងឺធ្ងន់ផ្សេងៗ បើកូនអាយុបាន ៦ ឆ្នាំហើយត្រូវបញ្ជូនទៅសាលារៀនកុំខាន ។

បើរើសបានវត្ថុអ្វីក្ដី ឬចាប់បានសត្វពាហណៈក្ដី ដែលពុំមានម្ចាស់ ត្រូវដឹកនាំយកទៅឲ្យភ្នាក់ងារឃុំយ៉ាងឆាប់ បើមានកូនកើតឬស្លាប់ឬធ្វើបុណ្យផ្សេងៗ ត្រូវប្ដឹងមេឃុំ ។

ពាក្យសួរ .— យ៉ាងដូចម្ដេចដែលហៅថាមនុស្សចំណុះឃុំ ? ករណីយកិច្ចបណ្ដាជនក្នុងឃុំត្រូវធ្វើដូចម្ដេចខ្លះ ? ។ល។

អំពីស្រុក

ឃុំច្រើនរួមបានជាស្រុក ។ ក្នុងស្រុកនីមួយៗ មានមន្ត្រីម្នាក់ងារជាចៅហ្វាយស្រុក ជាអ្នកត្រួតត្រាមើលការខុសត្រូវលើស្រុក ។

ចៅហ្វាយស្រុកមានបាឡាត់ស្រុក យោក្ប្រត្របឬស្មៀនទីងប៉ូលិសជួយធ្វើការ ។ ក្រសួងចៅហ្វាយស្រុកដូចមានខាងក្រោមនេះ ។

១.– ត្រូវធ្វើឲ្យរាស្ត្របានសេចក្តីសុខ បំបាត់ចោរកំណាចចេញពីក្នុងស្រុក ដើម្បីឲ្យបានចំរើនខាងភោគសម្បត្តិ ហើយឲ្យដឹងសេចក្តីក្រខ្សត់អត់ឃ្លាននៃបណ្តារាស្ត្រទៀតផង ។

២.– ត្រូវរៀបចំស្រុកឲ្យបានថ្កើងរុងរឿង ធ្វើផ្លូវធ្វើស្ពាន ជីកព្រែក ឲ្យចំរើនជនជាននឹងផ្លូវកាត់គ្នាទៅវិញទៅមកដល់ស្រុក ។

៣.– ត្រូវប្រឹងប្រែងខំប្រមូលប្រាក់ពន្ធពីមេឃុំនានាយកទៅដាក់ឃ្លាំងឲ្យបានទាន់ពេលវេលា ។

៤.– ត្រូវទូន្មានពន្យល់បណ្តារាស្ត្រក្នុងស្រុកឲ្យប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ ពន្យល់អំពីរបៀបរកស៊ីអំពីវិទ្យាសាស្ត្រដើម្បីបំបាត់ សេចក្តីល្ងង់ខ្លៅចោលចេញ ។

ពាក្យសួរ.– ឃុំក្នកនៅក្នុងស្រុកណា? យ៉ាងដូចម្តេចដែលហៅថាស្រុក? នៅក្នុងស្រុកនីមួយៗ មានមន្ត្រីណាខ្លះ? ចៅហ្វាយស្រុកធ្វើអ្វីខ្លះ?

អំពីខេត្ត

ស្រុកច្រើនរួមកើតបានជាខេត្ត មានមន្ត្រីម្នាក់ជាន់ខ្ពស់ងារជាចៅហ្វាយខេត្តត្រួតត្រា មើលការខុសត្រូវលើចៅហ្វាយស្រុក នឹងមន្ត្រីឯទៀត

នៅក្នុងខេត្ត ។ នៅប្រទេសកម្ពុជាមាន១៤ខេត្តគឺៈ ខេត្តកណ្តាល - កំពង់ស្ពឺ - តាកែវ - កំពត - ព្រៃវែង - ស្វាយរៀង - កំពង់ចាម - ក្រចេះ - ស្ទឹងត្រែង - កំពង់ធំ - កំពង់ឆ្នាំង - ពោធិ៍សាត់ - សៀមរាប - បាត់ដំបង ។

ក្រសួងចៅហ្វាយខេត្តដូចមានខាងក្រោមនេះ

១.– ត្រូវប្រមូលប្រាក់ពន្ធគ្រប់មុខពីចៅហ្វាយស្រុក ។

២.– ត្រូវរៀបចំខេត្តឲ្យបានចំរើនរុងរឿងឲ្យបានសន្តិសុខនឹងចំរើននូវភោគសម្បត្តិ ។

៣.– ត្រូវទទួលពត៌មានផ្សេងៗ ពីចៅហ្វាយស្រុកហើយពិនិត្យមើលឲ្យបានត្រឹមត្រូវរួចបញ្ជូនទៅតាមក្រសួង ។

៤.– ត្រូវទទួលច្បាប់បញ្ញត្តិនានាអំពីរដ្ឋមន្ត្រីហើយចាត់ការបង្គាប់ទៅចៅហ្វាយស្រុកឲ្យប្រតិបត្តិតាម ។

មេសូត្រត្រង់មាត់

(សំរាប់គ្រប់ថ្នាក់)

-បន្ទប់រៀន

សាលារៀនធំ	ចែកជាបីក្រុម	ខណ្ឌជញ្ជាំងឥដ្ឋ
ថ្នាក់ដែលខ្ញុំរៀន	កុមារដ្ឋានពិត	ប្រតិស្ឋនៅជិត
មាត់ទ្វារចូលហោង	ៗបន្ទប់ធំល្ហម	មានទ្វារមួយព្រម

បន្ទបច្រើនផង　នៅក្នុងបន្ទប់　មានគ្រប់ឥតហ្មង
តុកៅអីផង　របស់គ្រូខ្ញុំ ៗ　ក្ដារខៀនបញ្ឈរ
នៅលើឈើទ្រ　មិនតូចមិនធំ　ពីរជិតជញ្ជាំង
អមតុគ្រូខ្ញុំ　គេបានរៀបចំ　សមជាថ្នាក់រៀនៗ
មានតុជើងម៉ា　របស់សិក្សា　រៀងរាល់រូបប្រាណ
គេរៀបពីរជួរ　ស្មើឥតលើសលាន　កណ្ដាលនោះមាន
ចន្លោះទូលំ ៗ　នៅក្នុងបន្ទប់　មានផែនទីគ្រប់
នគរខេត្រឃុំ　គំនូរមនុស្សសត្វ　ខ្លះតូចខ្លះធំ
គេព្យួរជិតជុំ　ភ្ជាប់ជញ្ជាំងនោះ　ៗ បន្ទប់រៀនខ្ញុំ
ស្អាតហើយសមរម្យ　គ្មានធូលីសោះ　គួលីសំអាត
ហោសគ្មានចន្លោះ　ថ្ងៃណាមួយសោះ　ពីព្រោះការពារ ៗ
កុំឲ្យស្មោគគ្រោក　បង្កើតមេរោគ　ដល់សិស្សគ្រប់គ្នា
បណ្ដាលឲ្យឈឺ　ជម្ងឺខ្លាំងក្លា　ជួនមើលពុំជា
ស្លាប់ទៅក៏មាន ៗ

ពាក្យពន្យល់ :-　ប្រតិស្ឋ = (ម . ថ · ប្រដិស.)ឋិតនៅ,តាំងនៅ ៗ
ទូលំ : គួនឹងពាក្យថាទូលាយ (ទូលំទូលាយ)

ក្របី

ក្របីខ្លួនធំ ខ្ពស់មាឌរាំមាំ កំឡាំងជាងគោ
រោមតិចព័ណ៌ពីរ ប្រផេះលាយស បើដើរឬឈរ
អើតលើខុសគេ ៗ ស្នែងវាធំវែង ហើយខុបកោងវែង
ទៅក្រោយទាំងទ្វេ ដើរយឺតជាងគោ តែស្លូតបូតទេ
ចិត្តធ្ងន់ជាងគេ ប៊ុនអត់អាហារ ៗ ទោះតិចណាជាតិ
តិចតួចក៏ឆ្អៀត ចំអែតអាត្មា មានទឹកនឹងភក់
ជាទីស្នេហា អាចធ្ងន់គង្គា ឬព្រែកបឹងបាន ៗ
គេតែងប្រើវា ភ្ជួរស្រែចំការ រាល់ឆ្នាំពុំខាន
បើអូសរទេះ ក៏អាចអូសបាន ឬធ្វើជាយាន
ដោយខ្នងវា ៗ សាច់ពុំសូវឆ្ងាញ់ មានរសជាតិចាញ់
សាច់គោទេណា ស្បែកវាគឺគេ តែងតែត្រូវការ
កាត់ច្រៀកវេញជា ព្រ័ត្រទ្រៀមរទេះ ៗ ឬក៏ចងអ្វី
បានជាប់ពេកក្រៃ មិនដាច់របេះ ឬបើនឹងគិត
ពិនិត្យត្រិះរិះ ពាសស្គរជួរប្ទះ ស្បែកដើងបានទៀត ៗ
ប្រយោជន៍នៃស្នែង គេអាចកាត់តែង ដងកាំបិតស្នៀត
ឬកាំបិតអ៊ី ដទៃទៅទៀត ឬក៏អាចឆ្អៀត

ធ្វើខ្វាក់ផ្ការី ៗ　　នេះជាប្រធាន　　គ្រប់អាចមាន
ប្រយោជន៍ណាស់នៃ　　វាជាសត្វស្រុក　　ស្រណុកប្រើក្រៃ
ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ　　ពុំដែលរួញរា ៗ

ពាក្យពន្យល់.–

គិណជាតិ = ម. ថ. គិណ:ជាតិ ជាតិស្មៅ ៗ ព្រ័ត្រ = ម. ថ. ព្រាត់ ស្បែកសត្វយកមកច្រៀកវេញធ្វើជាខ្សែត្រួរ ៗ

ព្រះបរមរាជវាំង

នៅក្រុងភ្នំពេញមាន　　រាជដ្ឋានដ៏បរម
ប្រសើរពិសិដ្ឋសម　　យ៉ាងឧត្តមមហាស្ចារ្យ ៗ
ជុំវិញព័ទ្ធពន្ធជិត　　កំពែងឥដ្ឋមានក្លោងទ្វារ
បែរមុខចំគង្គា　　ដែលនាមជាចតុមុខ ៗ
ខាងក្នុងព្រះរាជវាំង　　មានទីតាំងខ្ពង់ខ្ពស់ស្កុក
ដែលគេរៀបចាទុក　　បំរុងរាជរបស់ស្ដេច ៗ
ទេវាវិនិច្ឆ័យ　　ធំពេកក្រៃល្អបណ្ដាច់
ដំបូលគេសំរេច　　ច្រើនជំរួតរូបគ្រុឌក្រ ៗ
កំពូលមានព្រះភក្ត្រ　　ព្រះព្រហ្មជាក់បែបគ្រែកអរ

ញញឹមឥតឈប់ឈរ ព្រោះទៅគ្រប់ទិសប្អូនពិត ។
កំពូលត្រីសូលខ្ពស់ លើសគេអស់តាមពិនិត្យ
ទីនាំងខាងក្នុងពិត បរិបូណ៌រាជកណ្ឋ ។
មានតាំងព្រះបល្ល័ង្ក ស្វេតច្ឆត្របាំងប្រាំបួនជាន់
គួរតែយើងគ្នេរគ្នាន់ សរសើរបុណ្យព្រះរាជា ។
មានមហាប្រាសាទ ខេមរិន្ទស្អាតយ៉ាងសោភា
ដំណាក់ព្រះរាជា ទ្រង់ប្រថាប់ដោយក្សេមក្សាន្ត ។

ពាក្យពន្យល់._ រាជដ្ឋាន = លំនៅស្ដេច ទីស្ដេច ។
បរម = (ម.ថ. ប រ៉ុម) ប្រសើរ, ក្រៃលែង ។
ពិសិដ្ឋ=(ម.ថ.ពិ សិត)ដែលឧត្ដម, ខ្ពង់ខ្ពស់ ។
មហាស្ចារ្យ=(ម.ថ.ម:ហ័សស្ចា) អស្ចារ្យធំ ។
ត្រីសូល=(ម·ថ. ត្រីសូ)ដែលមានកំពូលបី ។
រាជ័កណ្ឋ=(ម.ថ. រាជ័កន) ព្រះរាជទ្រព្យ ។
សោភា = ដែលស្អាត ។ ប្រថាប់ = គង់នៅ ។

កំណើតនគរកម្ពុជា បណ្ដាជនដើម

កាលដើមនគរខ្មែរ មានសុទ្ធតែទឹកសមុទ្រ
ទន្លេធំមោះមុត ដែលមានឈ្មោះថាមេគង្គ ។

រាល់ឆ្នាំតែងនាំល្បប់ មកចាក់សត្វពេញកំពង់
ពេញអស់នៃអន្ទង់ ច្រើនអនេកឥតគណនា ។
ឯកោះដែលចាស់ ៗ ប្រាកដច្បាស់ក្លាយទៅជា
បពិតខ្ពស់មហិមា ដែលតាំងនៅកណ្ដាលវាល ។
ពូជខ្មែរដើមគឺផ្លា សុវណ្ណតាមដំណាល
ថ្ងៃក្រោយគំបណ្ដាល ឲ្យផ្លាព្រាហ្មស្រុកកោះផ្លា ។
ចូលមកលុកទន្ទ្រាន តាមជលដ្ឋានសមុទ្រ
ហើយមានជាតិកម្ពុជា ស្រុតណ្ឌៀចូលមកទៀត ។
ពីខាងទិសពាយ័ព្យ ដោយលើកទ័ពចូលប្រច្រៀត
មកនៅលាយឡំជាតិ បានជាក្លាយខុសធម្មតា ។
ឯផ្លាព្រាហ្មណ៍សោតទៀត នឹងឯជាតិកម្ពុជា
សម្បុរខ្មៅដូចគ្នា ច្នេះបានជាខ្មែរច្រើនខ្មៅ ។
ពីព្រោះជាពូជកាត់ ដូច្នេះចាត់ថាហ្មងសៅ
ជាតិពីរក្លាយចូលទៅ ថែមជាតិផ្លាដើមមួយទៀត ។
នគរកម្ពុជា មាននាមក្លាយពីជាតិ
កម្ពុជាដែលប្រច្រៀត មកសំណាក់អាស្រ័យនៅ ។

ពាក្យពន្យល់ — បពិត = (ម. ថ. បរពត់) ភ្នំ ។ សុវណ្ណ = (ម. ថ. សុវ៉ណ្ណា) ពណ៌ល្អ, ពណ៌ជ្រះ ។ ជលដ្ឋាន = (ម. ថ. ជះល័តហ៊ាន) ទឹក ។ សមុទ្ទា = (ម. ថ. ស. មុ៉ត-ទា) បានដល់សមុទ្រ ។

ករណីយកិច្ចរបស់មនុស្ស

ភាពមនុស្សគ្រប់រូបថ្នាណា តែងតែមានអំណាចមួយ
ធម្មជាតិប្រគល់ឲ្យ ពីកំណើតគឺខួរក្បាល ។
មនុស្សណាមានខួរល្អ នោះកម្រគេផ្ចាញ់ផ្ចាល
ប្រាជ្ញាឈ្លាសគ្រប់កាល អាចត្រិះរិះរកហេតុផល ។
ស្គាល់ការណ៍នឹងអការណ៍ កម្ពាមិនអំពល់
ឬ ទុក្ខមុខយល់ ប្រតិពលយ៉ាងប្រត្យក្ស ។
គោលការណ៍យ៉ាងណាក្តី វិនិច្ឆ័យឲ្យច្បាស់ជាក់
ព្រឹត្តិការណ៍ដែលទើសទាក់ អាចបញ្ចាក់ដោយប្រាជ្ញា ។
ដំណើរនេះធ្វើជាតិ មនុស្សឲ្យឃ្លាតចាកទុក្ខា
ឲ្យខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លា ជាងសត្តាត្ថលោកិយ ។

ចំណែកផលសំរេច ច្រើន ឬ តិចតូចធំក្តី
កើតដោយសារស្នាដៃ នៃមនុស្សជាតិទាំងសកល ។

ពាក្យពន្យល់.– ករណីយកិច្ច = ការ ឬ អំពើដែលត្រូវធ្វើ ។

អការណ៍ = (ម.ថ. អ័ក កា) មិនមែនហេតុ ។

កម្មន្តា = (ម.ថ. កាំ ម៉ន់ តា) ការងារ ។

ប្រតិពល = (ម.ថ. ប្រតិពល់) ដែលអង់អាច, វាងវៃ, ស្ទាត់ ។

ព្រឹត្តិការណ៍ = ហេតុដែលកើតឡើងក្នុងលោក

សត្តា = (ម.ថ. ស័ត តា) សត្វទាំងឡាយ ។

៦ – ករណីយកិច្ចរបស់មនុស្ស (ត)

សព្វសត្វជាឧបករណ៍ ជួយគាំទ្រតែកាយពល
មនុស្សប្រើប្រយោជន៍ដល់ មនុស្សផងគ្នាដោយប្រាជ្ញា ។
មនុស្សជាអភិបាល បញ្ញាក្រាលគ្រងរក្សា
ពារពិភពលោកា ពប់សែនលានឆ្នាំអនេក ។
បិតនៅក្នុងលោកនេះ ដកបប្រេះធ្លាយបាក់បែក
ទូវលោកគ្មានសល់ផ្នែក គឺសាបសូន្យរលាយទៅ ។

យើងត្រូវដឹងដូច្នេះ ថាមនុស្សនេះអ្នកឋិតនៅ
គង់ភាពឥតហួសសៅ គឺជាប្រេងការពារលោក ។
យើងត្រូវធ្វើដំកប់ យកវាច្បាប់ហើយត្រូវក្រោក
ប្រឹងស្ទួចតាំងទ្រលោក ឲ្យស្ទុះក្រោករកវឌ្ឍនៈ ។
ត្រូវប្រើសមត្ថភាព តាមរបៀបជនពិទ័គ្ឍ
សម្រាលឧបសគ្គ ឲ្យកើតតែសន្តិសុខ ។
ព្រមទាំងការ្យធម៌ ម៉្យកុះការនគរស្រុក
ថ្ងៃថ្ងៃប្រសើរសុខ តទៅមុខក្សេមសប្បាយ ។
ធ្វើខ្លួនឲ្យរុងរោចន៍ មានប្រយោជន៍ល្បីខ្ចរខ្ចាយ
កេរ្តិ៍ឈ្មោះពីរោះផ្សាយ ដល់សាកលពិភពលោក ។

ពាក្យពន្យល់

ឧបករណ៍ = គ្រឿងទាំងឡាយដែលសំរាប់យើងប្រើប្រាស់ ។ កាយពល = (ម. ថ. កា - យៈ - ពល់) កម្លាំងកាយ ។ អភិបាល = (ម. ថ. អភិ បាល) អ្នកគ្រប់គ្រង អ្នកថែរក្សា ។ វឌ្ឍនៈ = (ម. ថ. វ័ឌ ឍៈ នៈ) សេចក្តីចំរើន ។ សមត្ថភាព ភាពនៃសេចក្តីអាចហ៊ាន ។ ពិទ័គ្ឍ = (ម. ថ. ពិទ័ក) ប៉ិន ប្រសប់ ។ ការ្យធម៌ = ធម៌ដែលនាំឲ្យកើតសេចក្តីចំរើន ។ រុងរោចន៍ = ដែលរុងរឿង ភ្លឺផ្លេក ។

រោងពុម្ពខ្មែរ